

Forsikringsvilkår Håndverker

Gjeldende fra 01.01.2022

INNHold

1.	HVEM FORSIKRINGEN GJELDER FOR	3
2.	HVOR FORSIKRINGEN GJELDER	3
3.	HVA SOM ER FORSIKRET	3
4.	HVILKE SKADER SOM ERSTATTES	6
5.	ANDRE PERSONERS HANDLINGER OG UNNLATELSER, SIKKERHETSFORSKRIFTER OG ENDRING AV RISIKO OG SPESEILLE BESTEMMELSER OM NATURSKADE	7
6.	FORSIKRINGSSUMMER	12
7.	SKADEOPPGJØR OG EGENANDELER	13
8.	ANSVAR	16
9.	FORMUESANSVAR.....	22
10.	KRIMINALITETSFORSIKRING	26
11.	RETTSHJELP	29
12.	PROSJEKTFORSIKRING	32

FORSIKRINGSAVTALEN BESTÅR AV

- forsikringsbeviset
- forsikringsvilkår og særvilkår
- Generelle vilkår
- Lov om forsikringsavtaler av 16. juni 1989 (FAL)
- Lov om naturskadeforsikring av 16. juni 1989
- det øvrige lovverk med forskrifter

Teksten i forsikringsbeviset og særvilkår gjelder foran forsikringsvilkårene. Forsikringsbeviset og forsikringsvilkårene gjelder foran lovbestemmelser som kan fravikes.

1. HVEM FORSIKRINGEN GJELDER FOR

Forsikringen gjelder for

- 1.1 den som er nevnt i forsikringsbeviset (forsikringstaker).
- 1.2 innehaver av panterrett i løsøre eller varer, men bare hvis panthaveren har mottatt forsikringsattest fra selskapet, jfr. FAL § 7-1, 3. ledd som er fraveket.
- 1.3 annen panthaver eller eier av ting enn de som er omtalt i punktene 1.1 og 1.2, men bare hvis forsikringstakeren har forsikringsplikt i henhold til lov eller avtale.
- 1.4 ny eier ved eierskifte, men bare inntil den nye eier har tegnet forsikring, og ikke lenger enn 14 dager etter eierskiftet.

Selskapet kan med bindende virkning for medforsikrede endre avtalen eller la den opphøre.

Ved skadeoppgjør kan selskapet forhandle med forsikringstakeren og utbetale erstatning til denne med bindende virkning for medforsikrede, med mindre selskapet har fått skriftlig meddelelse om den medforsikrede interesse etter at skaden inntraff, men før oppgjør finner sted.

2. HVOR FORSIKRINGEN GJELDER

2.1 PÅ FORSIKRINGSSTEDET

Forsikringen gjelder på det sted som er nevnt i forsikringsbeviset (forsikringsstedet).

2.2 UTENFOR FORSIKRINGSSTEDET

For ting som midlertidig befinner seg på annet sted, gjelder forsikringen i Norden for:

- ting som anvendes i entreprenør-, installasjons-, monterings- eller håndverksvirksomhet.
- ting på bygge- eller anleggsplass.
- ting under transport i egen eller lånt bil eller tilhenger.

2.3 SPESIELLE GYLDIGHETSOMRÅDER

Naturskadeforsikringen og ransforsikringen gjelder i Norge.

Ansvarsforsikringen gjelder i Norden.

3. HVA SOM ER FORSIKRET

Det framgår av forsikringsbeviset hva som er forsikret.

3.1 EIENDELER

Som eiendeler anses håndverkens eget eller leiet/lånt verktøy og utstyr, men også maskiner og inventar, med faste og løse installasjoner, som er montert for eller er et ledd i produksjons- eller næringsvirksomhet, eller i drift av offentlige eller private virksomheter. Leiet/lånt utstyr er bare omfattet når det foreligger skriftlig avtale om forsikring. Med faste eller løse installasjoner menes maskinfundamenter av ethvert slag, alle tilknyttede rør og ledninger, maskiners ventilasjonsanlegg m.m.

Unntatt er:

- Modeller, mønstre, former, stanser, matriser, klisjeer, trykkplater, stående sats o.l., utover det som er nevnt i pkt. 3.3.8.

3.2 VARER

Som varer anses råvarer, halvfabrikata, ferdige varer, handelsvarer, hjelpestoff, driftsmaterialer, emballasje og lignende.

3.3 UTOVER FORSIKRINGSSUMMEN OMFATTER FORSIKRINGEN OGSÅ:

3.3.1 Ansvars- og rettshjelpsforsikring

Se pkt. 8 for ansvarsforsikring, pkt. 9 for formuesansvar og pkt. 11 for rettshjelpsforsikring.

3.3.2 Nyanskaffelser

Nyanskaffelser av løsøre i avtaleperioden med inntil 10 % av forsikringssummen. Verdiøkningen skal meldes selskapet senest ved utløpet av avtaleperioden.

3.3.3 Ryddingsutgifter

Utgifter til rivning, rydding og bortkjøring av verdiløse rester av skadde ting etter erstatningsmessig skade med inntil kr 2 500 000.

3.3.4 Giftig og miljøfiendtlig avfall

Merutgifter, innenfor et tidsrom av 12 måneder, til lagring og destruksjon av miljøfiendtlige rester av skadde ting etter erstatningsmessig skade når påbud er gitt med hjemmel i lov eller forskrifter, med inntil kr 1 500 000.

Unntatt er utgifter ved påbud som myndighetene hadde hjemmel til å gi selv om skaden ikke hadde inntruffet.

3.3.5 Prisstigning etter skade

Påløpte ekstraavgifter på grunn av prisstigning etter skade med inntil 20 % av erstatningen for hver skadde ting, se pkt. 7.6.

3.3.6 Salgspant

Forsikringstakers interesse i ting solgt med salgspant. Erstatningen er begrenset til kr 200 000.

3.3.7 Tap av gass, væske eller strøm

Utgifter ved tap av gass, væske eller strøm som følge av annen erstatningsmessig skade. Erstatningen er begrenset til kr 200 000.

3.3.8 Modeller, mønstre, former o.l.

Modeller, mønstre, former, stanser, matriser, klisjeer, trykkplater, stående sats o.l. Gjenanskaffelse må skje innen 2 år. Erstatningen er begrenset til kr 200 000.

3.3.9 Flytting og lagring

Flytting og midlertidig lagring av forsikrede ting etter erstatningsmessig skade.

3.3.10 Rekonstruksjon av arkiver, datafiler o.l.

Utgifter i inntil 24 måneder til nødvendig rekonstruksjon av manuskripter, yrkestegninger og beregninger, arkiver, datafiler og -program etter erstatningsmessig skade.

Rekonstruksjon må foretas innen 2 år.

Erstatningen er begrenset til kr 500 000.

Sikkerhetsforskrift, se pkt. 5.2.5.

3.3.11 Ekstraavgifter/Forsering

Forsikringen omfatter nødvendige merkostnader for å opprettholde ordinær drift etter en erstatningsmessig skade på ting. Forsikringssummen er begrenset til kr 500 000.

3.3.12 Glass og plastruter

Dekningen gjelder ikke utenfor forsikringsstedet.

Glass eller plastruter som er ferdig innsatt i vinduer, dører, innredning og inventar i egne og leide lokaler.

Egenandelen for glass eller plastruter, se pkt. 7.7.1.5.

Forsikringen omfatter også:

- Ekstraavgifter til midlertidig innsetting av glass av enkleste sort når ny rute ikke kan skaffes innen rimelig tid.

I tillegg erstattes ekstraavgifter med inntil kr 10 000 til maling, graving m.m.

3.3.13 Bygningsmessig tilleggsinnredning

Bygningsmessig tilleggsinnredning bekostet av sikrede som leietaker når innredningen ikke lenger kan utnyttes fordi leieforholdet opphører som følge av skade eller fordi innredningen ikke blir utbedret som ledd i bygningsskadens utbedring.

Ved beregning av tapet tas hensyn til den sannsynlige brukstid for innredningen, varigheten av leieavtalen og muligheten for forlengelse av avtalen. Vanlig vedlikehold/oppussing anses ikke som bygningsmessig innredning.

Erstatningen er begrenset til kr 500 000.

3.3.14 Kriminalitetsforsikring

Direkte tap som sikrede påføres ved at ansatte eller tredjeperson gjør seg skyldig i underslag, tyveri, bedrageri, utroskap eller dokumentfalsk.
Erstatningen er begrenset til kr 1 000 000. Se pkt. 10.

Sikredes ansvar for formuestap påført sikredes kunder ved en straffbar handling begått av en av sikredes ansatte.

Erstatningen er begrenset til kr 1 000 000. Se pkt. 10.

Sikkerhetsforskrift, se pkt. 5.2.5, 5.2.6 og 5.2.7

3.3.15 Eiendeler tilhørende ansatte og kunder

Skade på ansattes eiendeler på forsikringsstedet etter erstatningsmessig skade, se pkt. 4.
Erstatningen er begrenset til kr 20 000 pr. ansatt.

Skade på kunders eiendeler på forsikringsstedet etter erstatningsmessig skade, se pkt. 4, når det foreligger skriftlig avtale om forsikringsplikt av eiendelene under oppbevaring. Erstatningen begrenset til kr 100 000 pr. kunde.

Samlet erstatning er begrenset til kr 1 000 000 pr.

3.3.16 Skadeverk på leide rom ved innbrudd

Skadeverk som oppstår på leide rom i forbindelse med innbrudd er omfattet når det foreligger skriftlig avtale om at huseier skal holdes skadesløs. Erstatningen er begrenset til kr 50 000.

3.3.17 Psykologisk førstehjelp

Forsikringen omfatter behandlingsutgifter til psykologisk førstehjelp som skyldes at den ansatte har blitt utsatt for ran og/eller overfall iht Straffelovens § 327. Forsikringen dekker inntil 10 behandlingstimer per hendelse. Reisekostnader i forbindelse med behandling dekkes etter Statens satser.

Samlet erstatning er begrenset til kr. 50 000

3.4 UTEN SÆRSKILT AVTALE OMFATTER FORSIKRINGEN IKKE:

3.4.1 Motorvogn, tilhenger til motorvogn, arbeidsmaskin med eget framdriftsmaskineri og avmontert utstyr til disse, luftfartøy, seilbåt eller motordrevet fartøy som ikke er varer i næringsvirksomhet.

4. HVILKE SKADER SOM ERSTATTES

4.1 FELLESEGLER

Med skade forstås også tap av ting og utgifter nevnt i pkt. 3.

Aldersfradrag og egenandeler, se punktene 7.7.1 og 7.7.2.

Sikkerhetsforskrifter, se pkt. 5.

4.2 HVILKE SKADER ERSTATTES

Selskapet svarer for

- plutselig og uforutsett skade som rammer ting som er ferdig testet og driftsklare.
- naturskade i henhold til Lov om naturskadeforsikring.

4.3 HVILKE SKADER ERSTATTES IKKE

Selskapet svarer ikke for:

- 4.3.1 Utgifter til vedlikehold og forbedringer.
- 4.3.2 Svi- og gnistmerker som ikke skyldes brann.
- 4.3.3 Skade som skyldes sviktende drenering eller ved at vann trenger inn gjennom utette tak, vegger, grunnmur eller støpt plate på mark.
- 4.3.4 Skade som skyldes vann fra takrenne, utvendig nedløp, samt utett forbindelse mellom tak og taksluk/innvendig nedløp.
- 4.3.5 Skade ved vanlig bruk, dusjing, søl, eller kondens uansett årsak.
- 4.3.6 Skade ved sopp, muggsopp, råte, bakterier eller heksesot, uansett årsak.
- 4.3.7 Skade som kun består av flekker, riper, hakk, merker, svinnsprekker og avskallinger.
- 4.3.8 Utett isolerglass
- 4.3.9 Skade som skyldes funksjonsfeil eller slitasje alene.
- 4.3.10 Skade som følge av virus, hacking og annen uautorisert datainntrenging.
- 4.3.11 Tyveri fra andre steder enn låst bygning, låst container, låst bil, låst skaphenger, låst tank eller låst rom i bygning. Likevel erstattes:
  - tyveri av stillaser utendørs som er satt opp for bruk, og tyveri av robotgressklipper fra uteareal.
- 4.3.12 Avbruddstap
- 4.3.13 Skade på forsikret ting eller del av ting som skyldes at den for sitt formål er feilaktig konstruert, utført, dimensjonert, montert eller beheftet med materialfeil.
- 4.3.14 Skade som leverandør, reparatør eller andre er pliktig til å erstatte i henhold til gjeldende rett, kontrakt, garanti eller annen avtale.

Når den sikrede er produsent eller forhandler av den forsikrede ting, svarer selskapet ikke for skader som omfattes av den alminnelige garanti for vedkommende bransje og heller ikke for skade på forsikret del som skyldes at delen for sitt formål er feilaktig konstruert, dimensjonert eller på annen måte feilaktig utført.

4.3.15 Ved naturskade omfattes ikke:

- varer under transport, motorvogn og tilhenger til bil, luftfartøy, skip, småbåter og ting i disse, fiskeredskap på fartøy eller i sjøen, utstyr i sjøen for produksjon av fisk, fisk i steng, lås eller dam, utstyr for utvinning av olje, gass eller andre naturforekomster på havbunnen.
- skog
- avling på rot
- beite, innmark, utmark
- ting som det ikke er naturlig å brannforsikre
- sjøkabler, fjordspenn og luftspenn over vann inkl. feste på land
- flytebrygge og andre flytende konstruksjoner, gangbru/landgang, stein- og betongbrygger, moloer, bruer, klopper, damanlegg, tunneler i fjell og lignende
- skinnegående materiell som tog, trikk og lignende
- skade som alene rammer antenner, skilt, markiser og lignende
- skade på byggverk eller ting i dette når byggverket er oppført etter at det for vedkommende område er nedlagt bygge- og deleforbud, i medhold av naturskadeloven § 22, og skaden er av slik art som vedtaket gjelder
- utgifter til forebygging, sikring, flytting eller andre tiltak som ikke skyldes direkte skade på forsikret byggverk eller løsøre.

5. ANDRE PERSONERS HANDLINGER OG UNNLATELSER, SIKKERHETSFORSKRIFTER OG ENDRING AV RISIKO OG SPESIELLE BESTEMMELSER OM NATURSKADE

5.1 ANDRE PERSONERS HANDLINGER OG UNNLATELSER

Hvis sikredes rett til erstatning bortfaller som følge av sikredes handlinger eller unnlater, gjelder dette også ved tilsvarende handlinger eller unnlater gjort av ansatt som har det overordnede ansvar for den del av virksomheten hvor forsømmelsen er gjort.

Den som ved handling eller unnlater forsømmer å overholde eller å påse at sikkerhetsforskriftene blir overholdt, kan helt eller delvis miste retten til erstatning. Retten bortfaller også om forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art og av andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, samt arbeidsledere, herunder formenn o.l.

Ved forsømmelse av å overholde sikkerhetsforskriften som gjelder innbruddssikring, kan rett til erstatning bortfalle ved forsømmelse gjort av den som er betrodd nøkler eller ansvaret for låsing der tingen befinner seg.

For medforsikret tredjeperson får reglene om bortfall av erstatningen ved forsømmelse av å overholde sikkerhetsforskrift tilsvarende anvendelse. Dette gjelder likevel ikke tredjepersoner medforsikret etter FAL § 7-1, 2. ledd.

5.2 SIKKERHETSFORSKRIFTER

Forsikringen er overtatt på betingelse av at de sikkerhetsforskrifter som er fastsatt i forsikringsbeviset til enhver tid overholdes.

Har sikrede forsømt å overholde sikkerhetsforskriftene, eller å påse at de blir overholdt, kan selskapets ansvar settes ned eller falle helt bort, jfr. FAL § 4-8.

Det samme gjelder hvis forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art eller av andre som har særlig selvstendig stilling innen virksomheten, eller av arbeidsledere som i arbeidstiden følger dem de er satt til å lede.

5.2.1 Sikring mot brannskader

5.2.1.1 Offentlige lover og forskrifter og krav til kontroll

Bestemmelser gitt i

- lov om brannvern med forskrifter, samt pålegg gitt av offentlig brannmyndighet og
- lov om tilsyn med elektriske anlegg med tilhørende forskrifter samt pålegg gitt av det stedlige el-tilsyn, skal følges.
- der det er pålagt gjennomført, eller gitt rabatt for el-kontroll skal denne utføres av en sertifisert kontrollør i henhold til NEK-405-2 for bolighus, og NEK- 405-3 for næring og landbruksbygg. (NEK står for Norsk elektroteknisk komite). Kontrollintervallene skal utføres i henhold til de fastsatte bestemmelsene fra FG (Forsikringsselskapenes godkjenningnemd), ut i fra type bygning/risikoklasse. Eier/bruker skal benytte autorisert installatør for å utbedre feil eller mangler som avdekkes etter gjennomført El - kontroll.

5.2.1.2 Ansvarshavende for brannforebyggende arbeid

Bedriftens ledelse oppnevner en person til å forestå det brannforebyggende arbeid.

Vedkommende skal

- sørge for at denne sikkerhetsforskrift er fulgt. Avvik skal rapporteres.
- sørge for at ansatte instrueres om brannforebyggende tiltak, bruk av slukkeutstyr og alarmeringsrutiner.
- sørge for at forhold som synes å true brannsikkerheten blir rettet straks.

5.2.1.3 Brann-/seksjoneringsvegger, branndører og brannlemmer

Brannvegger skal tilfredsstillende offentlige krav, og alle åpninger skal være sikret slik at veggens brannklasse opprettholdes.

Branndører og -lemmer skal være selvlukkende.

Branndører og brannlemmer holdes åpne hvis de har automatisk lukking ved et branntilfelle. Slike skal funksjonsprøves minst en gang pr. uke.

5.2.1.4 *Slukkingsredskaper*

Påbudte slukkingsapparater/brannslanger skal være tilstede på avmerket lett synlig og tilgjengelig plass og i god stand.

Slukkingsutstyr skal kontrolleres minst en gang i året. Hvert apparat skal være forsynt med en merkelapp som viser datoen for siste kontroll.

5.2.1.5 *Varme arbeider*

Med varme arbeider forstås arbeider hvor det benyttes arbeidsverktøy og -utstyr som genererer gnister og varme som kan føre til brann. Varme arbeider omfatter bruk av åpen flamme, varmlufts-, sveise-, skjære- og slipeutstyr.

Hvor sikkerhetsforskriften gjelder

Denne gjelder ved utførelse av varme arbeider i alle miljøer med brannrisiko.

Unntatt er varme arbeider som utføres i spesielt tilrettelagte produksjons- og verkstedrom. Rommet skal være adskilt fra annen virksomhet som egen branncelle. Denne skal ha ubrennbare overflater.

Avtale med ekstern håndverker/entreprenør

Dersom varme arbeider skal utføres av ekstern håndverker/entreprenør skal sikrede påse at sikkerhetsforskriftens krav inngår i skriftlig avtale eller kontrakt med denne.

Sikkerhetskrav

- Arbeidsinstruks for utførelse av varme arbeider utgitt av Finans Norge eller tilsvarende instruks skal være utfyllt og signert før utførelse av arbeidet. Arbeidsinstruksen er tilgjengelig på www.fgsikring.no.

- Alt brennbar materiale i risikoområdet der varmt arbeid utføres skal være fjernet eller beskyttet.

- Åpninger i gulv, vegger og tak i risikoområdet der varmt arbeid utføres skal være tettet.

Egnet slukkeutstyr i forskriftsmessig stand, minimum 2 stk. 6 kg/liter håndslukkeapparat skal være lett tilgjengelig. Ett håndslukkeapparat kan erstattes med brannslange påsatt vann frem til strålerøret.

- Navngitt brannvakt skal kontinuerlig overvåke brannrisiko under arbeidet, i pauser og nødvendig tid etter at arbeidet er avsluttet, minimum en time. Utførende kan være brannvakt der brannrisikoen vurderes som lav.

- Brannvakt og utførende skal ha gyldig sertifikat for utførelse av varme arbeider fra Norsk brannvernforening eller samarbeidende organisasjon i øvrige nordiske land.

I tillegg til punktene over gjelder følgende sikkerhetskrav ved arbeider på tak

- Det er forbud mot bruk av åpen flamme på oppførede og luftede tretak.

- Ved bruk av åpen flamme på kompakte og øvrige tak som ikke er nevnt i punktet over skal brennbar isolasjon være beskyttet med minst 30 mm ubrennbar isolasjon. Ved bruk av åpen flamme skal det være en sikkerhetsavstand på minst 60 cm til parapet, gesims, gjennomføringer, sluk og lignende som består av brennbare materialer.

Sertifikat

Personer som benytter maskiner og utstyr i henhold til definisjonen av varme arbeider utenom faste, spesielt tilrettelagte og brannsikre arbeidsplasser, skal ha gyldig sertifikat fra Norsk Brannvernforening eller samarbeidende organisasjon i øvrige nordiske land for den type arbeid som skal utføres.

5.2.1.6 *Tobakksrøyking*

I produksjons- og lagerlokaler tillates røyking bare på de steder som er angitt i bedriftens egne røykebestemmelser.

Røykebestemmelsene skal være utarbeidet med tanke på brannsikkerheten og være godkjent av bedriftens ledelse.

5.2.1.7 *Orden og renhold*

Avfall som kan selvantenne og avfall som kan avgi brennbare gasser, skal legges i egne beholdere av flammefast materiale med selvlukkende lokk, eller straks fjernes til betryggende sted.

Betryggende avfallshåndtering skal være etablert.

Brenning av avfall skal foregå på forsvarlig måte og bare på sted hvor brannsikringen er ivaretatt.

5.2.1.8 *Drift og vedlikehold*

Forsikringstaker skal holde de forsikrede ting i god driftsmessig stand og påse at offentlige og andre forskrifter til forebygging eller begrensning av skade blir overholdt.

Forsikringstaker skal sørge for jevnlig snømaking av tak, veranda, balkong og terrasse på bygning han benytter til sin virksomhet, slik at skade ikke oppstår. Bygningen må tilfredsstillende lastkrav iht.

Bygningslovgivningen som gjaldt da bygningen ble bygd/ombygget.

5.2.1.9 *Utendørs oppbevaring av brennbar materiale*

Avfallsbeholdere med papir og annet brennbar materiale, brennbar materiale som ligger fritt eller i container, søppelkasser, papirkurver og lignende, skal plasseres slik at brann ikke kan spre seg til bygninger. Avstand til nærmeste byggverk skal være minst 5 meter.

Unntak:

Dersom brennbar materiale er oppbevart i lukket og låst container/oppbevaringsenhet som er konstruert slik at brann ikke kan spre seg ut av containeren/oppbevaringsenheten, kan brennbar materiale oppbevares nærmere bygningens vegg.

Lagre av brennbar materiale der høyden er over 4 meter eller areal større enn 200 m² skal plasseres minimum 25 meters avstand til byggverk.

5.2.2 Sikring mot elektriske fenomenskader

Elektronisk styrte maskiner og apparater og elektroniske komponenter skal på nett- og signalsiden være beskyttet mot overspenning forårsaket av atmosfæriske utladninger, nettstøy fra elektriske motorer, apparater o.l., samt mot variasjoner i nettspenningen. Leverandørs/produents brukerveiledning må følges, og den som betjener innretningen må være kvalifisert til dette.

5.2.3 Sikring mot vann- og rørskader

- Bygningen skal holdes tilstrekkelig oppvarmet for å unngå frostskaider.
- Varer skal plasseres minst 10 cm over gulv.
- Sluk og vannlåser skal rengjøres regelmessig og det skal kontrolleres at sluk ikke er tildekket.
- Vaskemaskin/oppvaskmaskin skal stå i rom med sluk eller ha innebygd stoppeventil.
- Kjøleskap, kaffe- og isbitmaskiner og lignende, som er tilkopleet vann, skal ha automatisk avstenging med føler, i områder hvor lekkasje kan oppstå. Leverandørens vedlikeholdsplan skal følges.
- Er virksomheten opphørt og eiendommen fraflyttet, skal i tillegg ledninger og anlegg for vann og annen væske tappes ned ved fraflytting.

5.2.4 Innbruddssikring

Adkomstdører, vinduer og andre åpninger skal være sikret mot tyveri og hæverk. Nøkler skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende. Før lokalene forlates skal det kontrolleres at uvedkommende ikke befinner seg i bygningen.

Ved oppbevaring av tyveriutsatte varer og løsøre kreves at svake bygningskonstruksjoner skal forsterkes. FG's anbefalinger skal følges.

Tyveri og skadeverk begått av uvedkommende som har latt seg låse inne, dekkes kun når FG-godkjent alarm er i drift.

Penger og verdipapirer skal oppbevares i låst skuff eller skap. Kravet om låsing gjelder ikke for inntil kr 5 000 i kassaapparat.

For container gjelder følgende:

Containeren skal være minst 7,5 m³ (Halvcontainer)

Dørhengsler skal være sikret slik at døren ikke kan løftes av i låst stilling.

Døren skal være sikret med minst 2 FG-godkjente bakkantbeslag eller tilsvarende sikring.

Døren skal være låst med minst 1 FG-godkjent containerlås eller bom og hengelås med følgende krav:

- Bommen skal sikre døren og være av stål med et tverrsnitt på minst 60 x 10 mm. eller annet med tilsvarende styrke.
- Bommens festeanordning til karm skal minst tilsvare bommens styrke og være montert etter produsentens anvisninger
- Festeanordningen skal ikke kunne demonteres fra utsiden
- Bommens hengelåsbeslag skal være av stål og ha samme styrke og dimensjon som hengelåsbøylen. Beslagets og hengelåsens bøyle skal fylle hverandre
- Hengelåsbeslaget skal være konstruert slik at det beskytter låsen
- Bommen skal låses med FG-godkjent hengelås, minimum klasse 3.
- Hengelåsbeslaget skal være FG-godkjent og ha samme klasse som hengelåsen.

Containeren skal være sikret slik at den ikke kan fjernes, og være plassert slik at tilkomst med bil for bortkjøring av container ikke kan skje. Lagres lettomsettelige varer i container, skal området rundt containeren i tillegg være inngjerdet med et minst 2,5 m høyt gjerde av stålflettverk med overklatringsvern.

For utendørs tank/tankanlegg gjelder følgende:

- påfyllingsrøret/påfyllingspunkt skal være låst med FG-godkjent lås.

5.2.5 Sikring av datasystemer, dataregistre og programmer

Sikrede plikter å utarbeide adgangs- og autorisasjonsregler for sine datasystemer. Sikrede plikter også å føre kontroll med at reglene blir fulgt og oppdatert.

Systemer og data skal være beskyttet på en slik måte at kun medarbeidere med rettmessig adkomst har adgang, f.eks. med passord. Hvor risikoen for brudd på adgangsautorisasjonen anses å være særlig høy skal brukeridentifikasjon og passord suppleres med magnetkort, kodebrikke eller tilsvarende sikkerhetsløsning.

Passord og koder skal skiftes omgående hvis det er grunn til å anta at en ikke-autorisert person har fått kjennskap til disse.

Sikrede plikter å sørge for sikkerhetskopiering og oppbevaring av data, slik at en til enhver tid kan gjenskape data, som måtte være slettet/mistet ved en brukerfeil, en fysisk feil eller i forbindelse med uhell, hærverk eller et forsikringstilfelle, hvor de databærende medier er blitt ødelagt eller forsvunnet.

Brukere skal ha en entydig brukeridentifikasjon.

Tildelte adgangsrettigheter skal kun anvendes personlig av brukeren.

Det skal være en klar adskillelse (funksjonsadskillelse) mellom de som rekvirerer adgangsrettigheter til en bruker og de som oppretter brukerens rettigheter i systemene.

Det skal, så vidt det er teknisk mulig, på ethvert system føres en automatisk logging av alle funksjoner i relasjon til data- og adgangssikkerheten.

Loggen skal minimum inneholde:

- Login / logout tidspunkter pr. brukerid.
- Forsøk på uberettiget adgang til programmer og data.

Maskinelle logger skal ligge beskyttet, f.eks. i kryptert form utilgjengelig for den alminnelige bruker, og kun med adgangsmulighet for sikkerhetsadministratoren.

Det skal ukentlig tas sikkerhetskopi av data. Kopien skal oppbevares i en annen bygning eller i låst dataskap, uansett på en slik måte at original og sikkerhetskopi ikke kan ødelegges ved samme skadehendelse. Skapet skal tilfredsstillende krav til brannsikkerhet A120 ifølge NT FIRE 017.

Nøkler skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.

5.2.6 Regnskap

Sikredes regnskaper skal føres og revideres i samsvar med god regnskapsskikk.

5.2.7 Straffbare handlinger

Straffbare handlinger skal straks de blir oppdaget meldes til påtalemyndigheten.

Dersom sikrede ved handling eller unnlatelse forsømmer å overholde eller påse at sikkerhetsforskriftene overholdes, kan han helt eller delvis miste retten til erstatning, jf. forsikringsavtaleloven (FAL) paragraf 4-8.

Identifikasjon med sikrede:

Retten til erstatning faller bort dersom forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art og av andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, samt arbeidsledere, herunder formenn og lignende, jf. FAL paragraf 4-11, siste ledd.

5.2.8 Forskriftsmessig utførelse av bygningsarbeid og reparasjoner.

Reparasjoner, nyinstallasjoner og bygningsarbeid skal utføres etter gjeldene forskrifter.

I tillegg skal følgende arbeid utføres av autoriserte håndverkere/repasatører:

- Reparasjoner / nyinstallasjoner av elektriske anlegg og VVS.
- Bygningsarbeid som berører bærende konstruksjoner.
- Varme arbeider, f.eks. taktekking, sveising o.l.

5.3 ANSVARSBEGRENSNINGER VED ENDRING AV RISIKO

5.3.1 OPPHØRT VIRKSOMHET OG FRAFLYTTET EIENDOM

Er virksomheten opphørt og eiendommen fraflyttet, erstattes bare skader ved brann, direkte lynnedslag og naturskade.

5.3.2 Sikringstiltak

Sikringstiltak nevnt i forsikringsbeviset skal være gjennomført og holdt ved like. Hvis det har skjedd en endring som betinger høyere premie, kan selskapets ansvar bli satt forholdsmessig ned.

5.3.3 Endring av virksomhet

Ved endring av virksomhet som medfører økt risiko og som betinger en høyere premie kan selskapet sette ned erstatning forholdsmessig, jf. FAL § 4-7. Er endringen av vesentlig betydning for risikoen kan selskapet være helt uten ansvar og erstatningen falle helt bort, jf. FAL § 4-6.

5.3.4 Årsomsetning

Dersom årsomsetningen forventes å avvike med mer enn 10 % i forsikringsperioden, eller det inngås nye kontrakter som i vesentlig grad påvirker forsikringsselskapets risiko, må dette meldes forsikringsselskapet uten ubegrunnet opphold.

5.4 Andre spesielle bestemmelser om naturskade

- Er en brannforsikret bygning skadet i en naturulykke, og det ikke gis tillatelse til å reparere eller gjenoppbygge bygningen på skadestedet på grunn av fare for ny naturskade, skal bygningen erstattes som om den var totalskadet.
- Naturskadeerstatningen kan settes ned eller falle bort når skadens inntreden eller omfang helt eller delvis skyldes svak konstruksjon i forhold til de påkjenninger tingen kan ventes å bli utsatt for, dårlig vedlikehold eller tilsyn eller når den skadelidte kan lastes for at han ikke forebygget skaden eller hindret dens omfang.
- Ved avgjørelsen skal det legges vekt på den skadelidtes forutsetninger for å innse hvilke krav som må stilles, hans mulighet for utbedring av mangelen og forholdene ellers.
- Avkortning skal ikke skje hvis den skadelidte bare er lite å legge til last.
- Forsikringsselskapenes samlede ansvar ved en enkelt naturkatastrofe er begrenset til det beløp som er fastsatt av Kongen, jfr. naturskadeforsikringsloven § 3. Overstiger skaden denne grense, må sikrede bære en forholdsmessig del av skaden.

Er det tvil om:

- det foreligger naturskade
- det er inntruffet en eller flere naturkatastrofer
- betingelsene for nedsettelse eller nektelse av erstatning etter § 1 3. ledd er til stede

kan sikrede eller selskapet forelegge spørsmålet for Klagenemnda for naturskadesaker. Klagenemndas vedtak kan ikke påklages.

6. FORSIKRINGSSUMMER

6.1 EIENDELER

Forsikringssummen fastsettes av forsikringstaker.

Forsikringssummen bør minst tilsvare hva det på skadedagen ville ha kostet å gjenskaffe tilsvarende - eller i det vesentlige tilsvarende - ny ting, gjenanskaffelsesprisen.

Når nyanskaffelser i avtaleperioden er forsikret gjennom vilkårenes pkt. 3.3.2 eller ved egen sum for uspesifiserte nyanskaffelser, forhøyes forsikringssummen med verdien av disse nyanskaffelsene, høyst det forsikrede beløp.

6.2 VARER

Forsikringssummen fastsettes av forsikringstaker og skal minst tilsvare verdien.

Ved fastsettelse av verdien skal det tas hensyn til sparte kostnader, renter, kontantrabatt, ukurans og andre omstendigheter som innvirker på verdien. For varer som har redusert verdi på grunn av ukurans og skal selges til redusert pris, skal forsikringsverdien reduseres i samme forhold som reduksjonen i salgspris.

Varer som sikrede selv ikke har produsert og varer under produksjon, verdsettes til innkjøpspris med tillegg av kostnader, begge deler etter de priser som gjaldt ved ordinær produksjon og levering umiddelbart før skaden inntraff.

Ferdige varer av egen produksjon verdsettes til partiprisen, hensyn tatt til sikredes normale salgsmønster. For solgte varer benyttes kontraktsprisen. Det som berges, skal først og fremst anses som solgt.

6.3 FØRSTERISIKO

Forsikringssummen fastsettes av forsikringstaker.

For poster med angitt sum i vilkårene, unntatt nyanskaffelser pkt. 3.3.2, samt for poster forsikret med førsterisikosum, erstattes skaden inntil den avtalte forsikringssum.

7. SKADEOPPGJØR OG EGENANDELER

FAL § 6-1 er fraveket. I stedet gjelder bestemmelsene nedenfor.

7.1 FELLESEGLER

7.1.1 Skademelding m.m.

Når skade er inntruffet, skal sikrede omgående gi selskapet melding om skaden. Samtidig skal sikrede gi de opplysninger og dokumenter som er tilgjengelige og som selskapet trenger for å vurdere sitt ansvar og utbetale erstatningen. Hvis skadens omfang eller reparasjonskostnad øker som følge av at skaden ikke meldes selskapet omgående, erstatter selskapet ikke merkostnadene.

Det gjelder spesielle regler om foreldelse, se Generelle vilkår pkt. 5.

Følgende skader skal meldes til politiet:
Brannskader, tyveri og skadeverk, overfall og ran.
Selskapet kan kreve at andre skader skal meldes til politiet.

Skademelding skal inneholde sikredes fødselsnummer (11 siffer) eller bedriftens organisasjonsnummer.

Selskapet har ikke plikt til å betale erstatning før nødvendige undersøkelser er avsluttet.

7.1.2 Alternative oppgjørsmåter

Selskapet kan avgjøre om skaden skal erstattes ved

- kontantoppgjør
- reparasjon
- gjenoppføring/gjenanskaffelse, eller
- at selskapet skaffer tilsvarende - eller i det alt vesentlige tilsvarende - ting.

Ved kontantoppgjør erstattes arbeidspenger med de timepriser selskapet kan få hos sine avtalepartnere. Dersom det ikke kan dokumenteres med faktura at arbeidspenger er betalt, erstattes disse med 75% av timetakst eks. mva. i henhold til selskapets kalkyle.

Vasking, rydding, skadebegrensning og annet ikke håndverkspreget arbeid som forsikringstaker gjør selv erstattes med kr 250 per time. Timeantallet beregnes ut fra antallet timer et firma normalt ville brukt på jobben.

Ved kontantoppgjør kan erstatningen ikke overstige det selskapet hadde måttet betale for reparasjon eller gjenoppføring/gjenanskaffelse.

Ved reparasjon eller gjenoppføring/gjenanskaffelse har selskapet rett til å bestemme hvilken reparatør eller leverandør som skal benyttes.

7.1.3 Eiendomsretten til skadede ting og ting som kommer til rette

Sikrede er pliktig til å beholde en skadet ting mot å få utbetalt erstatning for skaden på tingen. Selskapet har rett til å overta skadede ting. Kommer ting til rette etter at erstatning er betalt, har den sikrede rett til å beholde tingen mot å betale erstatningen tilbake. Vil ikke den sikrede det, tilfaller tingen selskapet.

7.1.4 Skjønn

Fastsettelse av erstatningsgrunnlag og verdier, og spørsmål i forbindelse med beregning av avbruddstap, avgjøres ved skjønn hvis sikrede eller selskapet krever det. Bestemmelsene om skjønn i Generelle vilkår pkt. 2 legges til grunn.

7.1.5 Selskapets overtakelse av panterett

Er selskapet ansvarlig overfor panthaver, men ikke overfor eieren, inntretr selskapet i panthavers rett i den utstrekning selskapet betaler erstatning til panthaver.

7.1.6 Selskapets ansvar ovenfor panthavere, konkursbo, nye eiere o.l.

Overfor panthavere, konkursbo, leasingselskap, utleiefirma o.l. er selskapets ansvar begrenset til det laveste av følgende to beløp:

- Forskjellen i tingens omsetningsverdi før og etter skaden.

- Vedkommendes økonomiske interesse i tingen på skadetidspunktet.

For panthavere betyr "tingen" i denne sammenheng pantobjektet i sin helhet. Disse

bestemmelser gjelder ikke leaset fast eiendom.

Ved konkurs gjelder bestemmelsene ovenfor uten hensyn til om konkursen ble åpnet før eller etter at skaden inntraff.

Overfor andre nye eiere, etter at skaden inntraff, enn eierens ektefelle, samboer eller livsarving, begrenses selskapets ansvar som om gjenoppføring eller gjenanskaffelse ikke finner sted, se pkt. 7.3.3.

7.2 ERSTATNINGSBEREGNING

Ved erstatningsberegningen gjøres reduksjoner med hjemmel i vilkår eller lov etter fradrag av egenandel.

Merverdiavgift refunderes etter dokumenterte kostnader som er påløpt ved utbedring av skaden.

Det gjelder særskilte regler for panthaver, konkursbo og andre nye eiere etter at skaden inntraff enn for eiers ektefelle/samboer og livsarving, se pkt. 7.1.6.

7.3 ERSTATNINGSBEREGNING - EIENDELER

7.3.1 Erstatningsgrunnlaget

Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenanskaffelse til samme - eller vesentlig samme - stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen. Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenanskaffelsesprisen før skaden, se pkt. 6.1, fratrukket verdien etter skaden, regnet etter samme regler.

Ved erstatningsberegningen gjøres fradrag ved økning i verdi på den skadede ting eller del/komponent av ting, ved gjenanskaffelse eller reparasjon som angitt i pkt. 7.3.2.

7.3.2 Ting som repareres/gjenskaffes innen 3 år

Erstatningsgrunnlaget fastsettes etter reglene i pkt. 7.3.1. Når tingens eller den skadde delens alder utgjør mer enn 40% av den totale brukstiden, beregnes maksimal erstatning til reparasjon/gjenanskaffelse etter følgende formel:

$$(G/T) \times 1,4 R = E$$

G = Gjenstående brukstid

T = Total brukstid som ny

R = Reparasjonspris/Gjenanskaffelsespris

E = Erstatning

7.3.3 Ting som ikke repareres/gjenskaffes innen 3 år

For ting som uansett årsak ikke er reparert eller gjenskaffet innen 3 år etter at skaden inntraff, fastsettes erstatningsgrunnlaget etter reglene i pkt. 7.3.1, men begrenset til reduksjonen i omsetningsverdi som følge av skaden.

7.4 ERSTATNINGSBEREGNING - VARER

7.4.1 Erstatningsgrunnlaget

Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenanskaffelse til samme - eller vesentlig samme - stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen.

Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn verdien før skaden, se pkt. 6.2, fratrukket verdien etter skaden, regnet etter samme regler.

Ved totaltap settes erstatningsgrunnlaget til verdien før skaden.

7.5 BEREGNING AV PRISSTIGNING OG RENTER

Prisstigning regnes fra skadedagen til reparasjon, gjenanskaffelse eller gjenoppføring har skjedd, eller normalt kunne ha skjedd.

Prisstigning erstattes i samme forhold som skaden forøvrig og er begrenset til 20 % av erstatningen for hver skadde ting etter skadedagens prisnivå.

Selskapet erstatter prisstigning bare hvis skaden er utbedret innen 3 år etter skadedagen for løsøre.

Erstatningen fastsettes og forfaller til betaling når skaden er utbedret.

I den samlede erstatning blir det gjort fradrag for opptjente renter av erstatninger.

7.6 EGENANDELER

Hvis skaden erstattes ved at selskapet skaffer tilsvarende - eller i det vesentlige tilsvarende - ting, plikter sikrede å innbetale egenandelen til selskapet.

Egenandelen trekkes før eventuelle øvrige erstatningsreduksjoner som har hjemmel i vilkårene eller FAL.

Har sikrede flere forsikrede ting i selskapet som er berørt av en og samme hendelse, trekkes bare en egenandel - den høyeste.

7.7 EGENANDELER

I erstatningsoppgjøret for hver sikret fratrekkes følgende egenandeler, hvis ikke andre egenandeler framgår av forsikringsbeviset eller av særvilkår:

7.7.1.1 *Generell egenandel*

Kr 10 000.

7.7.1.2 *Naturskade*

Ved naturskade etter Lov om naturskadeforsikring, gjelder den egenandel som til enhver tid er fastsatt av departementet - for tiden kr 8 000.

7.7.1.3 *Skade som skyldes varme arbeider*

Ved skade forårsaket av varme arbeider, se pkt. 5.2.1.5, utført av eller for sikrede, trekkes en tilleggs egenandel på 10 % av skaden, min. kr 15 000, maks. kr 150 000.

7.7.1.4 *Sprengningsskade*

Ved sprengningsarbeid som utføres på forsikringsstedet, kr 15 000, med mindre høyere egenandel er avtalt.

7.7.1.5 *Skade på glass og plastruter*

- Glass og plastruter inntil 4m², kr 3 000.
- Glass og plastruter over 4m², kr 6 000.

7.7.1.6 *Ansvarsskader*

For egenandeler ved ansvarsskader, se pkt. 8.5.2.

8. ANSVAR

8.1 ANSVARFORSIKRINGEN OMFATTER

- 8.1.1 Sikredes rettslige erstatningsansvar for skade, se pkt. 8.1.2, som konstateres av denne eller skadelidte i forsikringstiden og som er voldt under utøvelse av den virksomhet som er angitt i forsikringsbeviset, herunder ansvar som eier eller bruker av fast eiendom som benyttes i virksomheten. Skaden blir å henføre til den forsikringsavtale som gjaldt da skaden først ble konstatert.

Forsikringen omfatter også:

- Direkte ansvar som ansatte pådrar seg hvis ansvaret etter § 2-1 i Lov om skadeserstatning av 13. juni 1969 kunne vært gjort gjeldende overfor arbeidsgiveren, og skaden ikke er voldt av den ansatte ved forsett.
Hvor sikrede som arbeidsgiver holdes ansvarlig for skade som er forsettlig forvoldt av den ansatte, trer selskapet inn i sikredes rett til regress mot den ansatte.
- Skade forårsaket av sikredes underentreprenører når sikrede har påtatt seg oppdrag i henhold til Norsk Standard (NS) og avtalen krever at underentreprenøren skal være omfattet av forsikringen. I slike tilfeller vil forsikringen omfatte sikredes ansvar overfor byggherre eller tredjemann for skade påført av underentreprenøren. Forsikringen omfatter allikevel ikke underentreprenørens selvstendige ansvar, og underentreprenøren er således ikke medforsikret. Selskapet har full regressrett overfor underentreprenøren.
- Byggherreansvar for entreprenørs egne prosjekter.
Forsikringen omfatter også ansvar for skade oppstått ved sprengnings-, gravings- og pelingsarbeid, ras og jordforskyvning ved nybygg og ved om- og påbygning av eiendom i egne prosjekter når forsikringstaker står som byggherre.

- 8.1.2 Med skade forstås personskade eller tingskade:

- Personskade anses inntruffet når en person skades, påføres sykdom eller dør.
- Tingskade anses inntruffet når løssøre (herunder dyr) eller fast eiendom skades eller går tapt på annen måte, eller når elektronisk lagret informasjon forvanskes eller går tapt på annen måte.

Økonomisk tap som følge av en erstatningsmessig skade regnes som en del av denne, også når den erstatningsmessige skade ikke overstiger egenandelen.

Foreligger det erstatningsmessig skade etter forsikringsvilkårene, betales tilkomstomkostningene selv om tilsvarende omkostninger er helt eller delvis nødvendig for å få omgjort/repasert sikredes eget arbeid/produkt.

- 8.1.3 Alle skader som skyldes samme begivenhet, regnes som ett skadetilfelle og henføres til det tidspunkt da første skade ble konstatert.

8.2 HVILKE BEGRENSNINGER SOM GJELDER

Uten særskilt avtale omfatter forsikringen ikke ansvar:

- 8.2.1 for utgifter/omkostninger knyttet til å oppfylle sikredes avtalte ytelse, leveranse, arbeid, entreprise e.l. (nedenfor kalt forpliktelse), herunder
- for skade på sikredes forpliktelse når skaden inntreffer før overlevering eller skyldes feil eller mangel som forelå ved overleveringen
  - for skade som skyldes at sikredes forpliktelse er forsinket eller uteblitt
  - for omgjøring av sikredes forpliktelse. Verdien av sikredes opprinnelige forpliktelse regnes alltid for omgjøring.
- 8.2.2 for skade på ting som sikrede har
- til salg, utleie, transport, fremvisning, demonstrasjon o.l.
  - til leie, lån eller bruk
  - mottatt for oppbevaring eller lagring
- 8.2.3 som sikrede har påtatt seg å bære og som går ut over det som følger av alminnelige rettsregler, det vil si ethvert ansvar som alene bygger på garanti, kontrakt, løfte, tilsagn eller annen avtale inngått før eller etter skaden er konstatert. Forsikringen omfatter likevel sikredes ansvar for skade påført tredjemann i henhold til bestemmelser om regulering av erstatningsansvar i standardkontrakter som er utarbeidet i fellesskap av partenes bransjeorganisasjoner.

- 8.2.4 for personskade i forbindelse med produksjon av asbest, eller bruk, behandling eller sanering av bygning eller gjenstand som inneholder asbest.
- 8.2.5 for personskade som rammer sikredes ansatte når skader er forårsaket i arbeidsforholdet.
- 8.2.6 for ærekrenkelser eller oppreisning, herunder etter Lov av 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning, §§ 3-5 og 3-6, eller for bøter o.l. (herunder "Punitive Damages" eller "Exemplary Damages").
- 8.2.7 for skader som erstattes av annen ansvarsforsikring tegnet for virksomhet utenfor Norge.
- 8.2.8 for forurensning av luft, vann eller grunn, eller skade som følger herav. Som forurensning regnes også støv, støy, larm, lukt, lys og bestråling.

Forsikringen omfatter likevel skader hvor årsaken til forurensningen er plutselig og uforutsett, jfr. dog kravene om forholdstiltak i pkt. 8.4.1.

Ved erstatningsmessig forurensningsskade omfatter forsikringen også utgifter til opprydding pålagt av offentlig myndighet. Opprydding på egen eiendom, eiendom eid av mor-/datterselskap eller eiendom som sikrede driver eller disponerer erstattes ikke.

- 8.2.9 for tingskade oppstått ved gravings-, piggings-, sprengnings-, spuntings-, pelings- og rivningsarbeid, se pkt 8.9 og pkt 8.10 for hvilke skader som erstattes.
- 8.2.10 for tingskade i forbindelse med enhver bruk av høytrykks sprøytemalingsutstyr i friluft.
- 8.2.11 som eier, fører eller bruker av
  - motorkjøretøy, herunder truck og arbeidsmaskin med eget framdriftsmaskineri. Forsikringen omfatter likevel rettslig erstatningsansvar som eier, fører eller bruker av rullestol, selvgående gressklipper, snøfreser, transportredskap med elektrisk framdriftsmaskineri og lignende som ikke kan oppnå en hastighet over 10 km/t.
  - seilbåt eller motordrevet fartøy
  - luftfartøy eller for skade forårsaket på luftfartøy
  - skinnegående materiell, som tog, trikk og lignende.
- 8.2.12 overfor mor/datterselskap eller overfor virksomhet
  - i samme konsern, jfr. aksjelovens § 1-3.
  - hvor eierinteressene er de samme med 50 % eller mer i hvert av selskapene.
  - hvor sikrede eller dennes familie har mer enn 50 % eierinteresse.
  - som disponeres av sikrede.
- 8.2.13 overfor medeier for skade på ting som eies i fellesskap.
- 8.2.14 som eier av kloakk- eller overvannsledning for skade på ting ved oversvømmelse eller tilbakeslag i forbindelse med nedbør eller snøsmelting, med mindre det gjøres overveiende sannsynlig at skaden ville skjedd uavhengig av nedbør eller snøsmelting.
- 8.2.15 etter lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 01.07.2009.

8.3 **PRODUKTANSVAR**

Med produktansvar forstås at sikrede blir rettslig erstatningsansvarlig for skade (jfr. pkt. 8.1.2) som er forårsaket av mangler eller skadevoldende egenskaper ved leverte produkter. I slike tilfeller gjelder følgende særbestemmelser i tillegg til de øvrige bestemmelser i vilkårene:

8.3.1 **Hvor forsikringen gjelder**

I tillegg til å omfatte produktansvar for skader som inntreffer i Norden jfr. pkt. 2.3.2 - eller annet geografisk område som måtte være avtalt - omfatter forsikringen også produktansvar for skade som inntreffer utenfor det avtalte område hvis skaden skyldes produkter

- som sikrede har solgt til forbruker eller for levering til forbruker innenfor det avtalte område, og
- som er videresolgt utenfor det avtalte område uten at sikrede visste eller burde visst dette.

8.3.2 Hvilke begrensninger som gjelder

Uten særskilt avtale omfatter forsikringen ikke produktansvar:

8.3.2.1 for skade som skyldes at et kjemisk eller farmasøytisk produkt ikke har virket etter sin hensikt eller hatt den tilsluttede effekt, med mindre årsaken er en ren produksjonsfeil.

8.3.2.2 for skade på selve produktet.

8.3.2.3 for omkostninger ved reklamasjon eller tilbaketakelse, herunder omkostninger i forbindelse med

- reparasjon, omlevering, bortkjøring, deponering og destruksjon av produktet.
- nødvendig skadeforvoldelse for å reparere eller skifte det leverte produkt, jfr. dog pkt. 8.1.2, siste avsnitt.
- å trekke produktet tilbake fra markedet, slik som utgifter til oppsporing av produktet eller meddelelser til kunder, allmennheten o.l.

8.3.2.4 Bestemmelsene i punktene 8.2.8 - 8.2.11 gjelder ikke for produktansvar.

8.4 SIKKERHETSFORSKRIFTER

Forsikringen er overtatt på betingelse av at de fastsatte sikkerhetsforskrifter til enhver til overholdes. Følger ved overtredelse av sikkerhetsforskrift og herunder andre personers handlinger med virkning for sikrede, se pkt. 5.2.

8.4.1 Tanker for oppbevaring av brannfarlig væske, olje og andre kjemikalier

Følgende sikkerhetsforskrift om regelmessig kontroll av og forsvarlig oppsamlingskum for tanker (herunder andre beholdere) til oppbevaring av brannfarlig væske, olje og andre kjemikalier gjelder:

8.4.1.1 *Nedgravde tanker*

Nedgravde tanker skal kontrolleres jevnlig (korrosjonsangrep kontrolleres i rengjort tank og veggtykkelse måles) og tank inkl. rørledninger tetthetsprøves med påtrykket luft eller vakuum:

- Første kontroll utføres senest 15 år etter at tanken var ny, og deretter senest hvert 5. år.
- Rekondisjonerte tanker kontrolleres 1. gang senest 10 år etter rekondisjonen, og deretter senest hvert 5. år.

Tanker der veggtykkelsen er redusert med 50 % eller mer kan ikke rekondisjonerer. Tilstands- og kvalitetskontrollen inkl. målte veggtykkelser skal dokumenteres skriftlig. For visse tanktyper kan kontrollen alternativt gjennomføres ved slikt system for automatisk lekkasjeovervåking som vist til i Forskrift 2009-06-08 nr. 602 om bl.a. utstyr og anlegg for håndtering av brannfarlig Stoff, og Forskrift 2004-06-01 nr. 931, forurensningsforskriften.

8.4.1.2 *Overgrunns oppbevaringstanker*

Stasjonære, overgrunns oppbevaringstanker skal være sikret med forsvarlig oppsamlingskum eller annet effektivt oppsamlingsarrangement for lekkasjer iht. Forskrift 2004-06-01 nr. 931, forurensningsforskriften.

8.4.2 Varme arbeider

Ved installasjons-, monterings-, reparasjons- og vedlikeholdsarbeider hvor det benyttes åpen ild, varmluft, sveise-, skjære-, lodde- og/eller slipeutstyr, skal arbeidet utføres iht. instruks som gjengitt i vilkårenes pkt. 5.2.1.5.

8.4.3 Standard bransjebetingelser

8.4.3.1 *Generelt*

Hvor det er sikredes bransje er utarbeidet standard leveringsbetingelser med ansvarsregulerende bestemmelser, og disse er i alminnelig bruk, skal bestemmelsene benyttes uten tillegg/endringer som medfører utvidelser av sikredes ansvar.

8.4.3.2 *Oppdrag for oppdrettsnæringen*

Ved leveranse, montering, service eller vedlikehold for oppdrettsnæringen, skal følgende kontrakter benyttes uten tillegg/endringer som medfører utvidelser av sikredes ansvar:

- ved leveranse - NL09
- ved leveranse og montering - NLM10
- ved service og vedlikehold - NR98/NU89

Disse standardkontrakter utleveres på forespørsel mot refusjon av omkostninger.

8.4.4 Vedlikehold av anlegg eller utstyr

For sikredes bruk av anlegg eller utstyr gjelder følgende sikkerhetsforskrift:

- hvor vedlikehold krever spesiell autorisasjon, benyttes kun autorisert personell.
- leverandørens forskrifter for vedlikehold og service skal følges.

8.5 FORSIKRINGSSUM OG EGENANDEL

8.5.1 Forsikringssum

Selskapets samlede erstatningsplikt er begrenset til kr 10 000 000 ved hvert skadetilfelle, og for alle skadetilfeller som anses konstatert i ett og samme forsikringsår.

I de tilfeller hvor sikrede har påtatt seg oppdrag i henhold til Norsk Standard (NS) er forsikringssummen 150 G.

Saksomkostninger dekkes i tillegg til forsikringssummen ved skade innen Norden. Ved skader utenfor Norden (produktansvar) dekkes saksomkostninger og redningsomkostninger bare innenfor forsikringssummen.

8.5.2 Egenandel

Hvis ikke annet er avtalt, er sikredes egenandel kr 10 000 ved hvert skadetilfelle.

Egenandelen forhøyes til 10 % av skadebeløpet, min. kr 20 000, maks. kr 150 000, likevel aldri lavere enn eventuelt særskilt avtalt egenandel for følgende type skader:

- skade som skyldes varme arbeider, se pkt. 5.2.1.5.
- skade ved brudd på vann- eller kloakkledning, eller for tingskade ved oversvømmelse eller tilbakeslag gjennom kloakk- eller overvannsledning.
- for skade nummer to eller flere de siste 12 måneder som skyldes ansvar for feil eller mangler ved vann-, varme- og sanitæranlegg installert av sikrede.

Ved skade forårsaket av sikredes underentreprenør er egenandelen kr 100 000 ved enhver skade som kan tilbakeføres til underentreprenøren, jf pkt. 8.1.1.

8.6 SIKREDES PLIKTER VED SKADETILFELLE

Skade som kan ventes å føre til erstatningskrav, skal meldes selskapet uten ugrunnet opphold.

Når erstatningskrav er reist mot sikrede eller selskapet, plikter sikrede

- omgående å gi selskapet alle opplysninger av betydning for sakens behandling.
- på egen bekostning å utføre de undersøkelser og utredninger selskapet finner nødvendig.
- på egen bekostning å møte ved forhandlinger eller rettergang.

Hvis sikrede uten selskapets samtykke innrømmer erstatningsplikt eller forhandler om erstatningskrav, er dette ikke bindende for selskapet.

8.7 SELSKAPETS PLIKTER VED SKADETILFELLE

8.7.1 Når et erstatningskrav som omfattes av forsikringen overstiger den avtalte egenandel, påtar selskapet seg å

- utrede om erstatningsansvar foreligger.
- forhandle med kravstilleren.
- om nødvendig å prosedere saken for domstolene.

8.7.2 Selskapet betaler sine egne omkostninger ved avgjørelse av erstatningsspørsmålet selv om forsikringssummen derved overskrides. For så vidt gjelder omkostninger til ekstern advokat og annen sakkyndig bistand valgt eller godkjent av selskapet, betaler selskapet disse i den utstrekning summen av omkostningene og eventuelle erstatningsutbetalinger overstiger egenandelen, se dog pkt. 8.5.1, 3. avsnitt.

Hvis erstatningskravet og/eller grunnlaget for dette dels omfattes av forsikringen og dels faller utenfor, fordeles omkostningene etter partenes økonomiske interesse i saken.

Er selskapet villig til å forlike saken eller stille forsikringssummen til disposisjon, svares det ikke for omkostninger som senere påløper.

8.7.3 Selskapet betaler den del av erstatningen som overstiger egenandelen. Selskapet har rett til å betale enhver erstatning direkte til skadelidte.

8.7.4 Har sikrede oversett ettårsfristen for å gi melding om forsikringstilfellet til selskapet, jf. FAL § 8-5, 1. ledd, har selskapet rett til regress mot sikrede i de tilfellene hvor selskapet har utbetalt erstatning direkte til skadelidte.

8.8 SIKREDES PLIKT TIL Å PÅSE AT UNDERENTREPRENØR TEGNER ANSVARSFORSIKRING

I de tilfeller sikrede engasjerer underentreprenører, plikter sikrede å kontrollere at underentreprenøren har tegnet gyldig ansvarsforsikring som omfatter underentreprenørens kontraktsarbeider med forsikringssum minimum 150 G.

8.9 ANSVAR VED GRAVING OG PIGGING MV

8.9.1 Hva forsikringen omfatter

Forsikringen er utvidet til å omfatte sikredes rettslige erstatningsansvar for skade på ting oppstått ved gravings-, piggings-, spuntings- og pelingsarbeid.

Graving og piggung som skjer inntil bygning med maksimum 2 etasjer omfattes når det ikke graves eller pigges dypere enn fundamentet, og grunnmuren er av god standard.

8.9.2 Hva forsikringen ikke omfatter

Forsikringen omfatter ikke ansvar for skade påført bygg eller annen gjenstand når det graves/pigges dypere enn fundamentet eller inne i bygget.

Forsikringen omfatter ikke ansvar som eier, fører, eller bruker av motorkjøretøy, herunder truck og arbeidsmaskin med eget fremdriftsmaskineri.

Skade på forsikringstakerens egen entrepris, herunder underentreprenørens egen og andre underentreprenørers entrepris, omfattes ikke.

8.9.3 Sikkerhetsforskrifter

Før arbeidet igangsettes

Før arbeidet igangsettes, skal alle tillatelser og påvisninger for gjennomføringen av arbeidet være innhentet og mottatt fra de offentlige myndigheter. Den som har ansvaret for arbeidet, skal sette seg nøye inn i rør- og kabeltraseer ved undersøkelse hos stedets myndigheter, private instanser og grunneiere, og skal orientere sine folk om forholdene på arbeidsstedet. De forholdsregler som er nødvendige for å hindre at skade oppstår, skal tas.

Graving og piggung

Graving og/eller piggung skal skje i henhold til Forskrift 2011-12-06-1357 om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav.

Det henvises særskilt til Kap. 21 Om graving. Andre relevante bestemmelser om arbeidsmiljø, bruk av verneutstyr og arbeidsutstyr, opplæring og planlegging av arbeidet skal også etterkommes.

Forskriften finnes tilgjengelig på www.lovdata.no.

Rådgivende ingeniør skal benyttes og forhåndsbesiktigelse foretas.

Underentreprenør

Sikrede skal kontrollere at alle underentreprenører (eller kontraktsmedhjelpere ved NS 8415) har ansvarsforsikring som dekker den skade de kan påføre byggherrens eller tredjemanns person eller ting i forbindelse med utførelsen av kontraktarbeider.

Forsikringssummen skal være minst 150 G, og dekningen skal omfatte alt arbeid underentreprenørene (eller kontraktsmedhjelperne ved NS 8415) og deres underentreprenører utfører.

8.9.4 Egenandel

Egenandelen ved hvert skadetilfelle under pkt 8.9 er 10 %, minimum kr 20 000, maksimum kr 200 000, dog aldri lavere enn særskilt avtalt egenandel.

8.10 ANSVAR VED SPRENGNING

Dekningen gjelder kun dersom dette framkommer av forsikringsbeviset.

8.10.1 Hva forsikringen omfatter

Forsikringen er utvidet til å omfatte sikredes rettslige erstatningsansvar for skade på ting oppstått ved sprengningsarbeid. Som sprengning regnes også bruk av ekspanderende masse.

8.10.2 Hva forsikringen ikke omfatter

Forsikringen omfatter ikke ansvar som eier, fører, eller bruker av motorkjøretøy, herunder truck og arbeidsmaskin med eget fremdriftsmaskineri.

Skade på forsikringstakerens egen entrepris, herunder underentreprenørens egen og andre underentreprenørers entrepris, omfattes ikke.

8.10.3 Sikkerhetsforskrifter

Før arbeidet igangsettes

Før arbeidet igangsettes, skal alle tillatelser og påvisninger for gjennomføringen av arbeidet være innhentet og mottatt fra de offentlige myndigheter. Den som har ansvaret for arbeidet, skal sette seg nøye inn i rør- og kabeltraseer ved undersøkelse hos stedets myndigheter, private instanser og grunneiere, og skal orientere sine folk om forholdene på arbeidsstedet. De forholdsregler som er nødvendige for å hindre at skade oppstår, skal tas.

Sprenghning

Når det av offentlig myndighet kreves autorisasjon som skytebas, skal det bare benyttes bas med slik autorisasjon. Skytebasen må således ha de nødvendige sertifikater for utførelse av arbeidet, og følge de til enhver tid gjeldende regler for bruk av eksplosjonsfarlig stoff, fastsatt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Se Forskrift 2018-01-04-14 om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff og Forskrift 2017-08-23-1273 om sivil håndtering av eksplosjonsfarlige stoffer (eksplosivforskriften) Forskriftene finnes tilgjengelig på www.lovdatab.no.

Underentreprenør

Sikrede skal kontrollere at alle underentreprenører (eller kontraktsmedhjelpere ved NS 8415) har ansvarsforsikring som dekker den skade de kan påføre byggherrens eller tredjemanns person eller ting i forbindelse med utførelsen av kontraktarbeider.

Forsikringssummen skal være minst 150 G, og dekningen skal omfatte alt arbeid underentreprenørene (eller kontraktsmedhjelperne ved NS 8415) og deres underentreprenører utfører.

8.10.4 Egenandel

Egenandelen ved hvert skadetilfelle under pkt 8.10 er 10 %, minimum kr 20 000, maksimum kr 200 000, dog aldri lavere enn særskilt avtalt egenandel.

9. FORMUESANSVAR

9.1 HVEM FORSIKRINGEN GJELDER FOR

Forsikringen gjelder for forsikringstakeren (sikrede) når ikke annet er avtalt.

9.2 HVOR FORSIKRINGEN GJELDER

Hvis ikke annet er avtalt gjelder forsikringen for tap eller skade som inntreffer i Norden og i forbindelse med oppdrag i Norden, eller prosjekt som skal komme til fysisk utførelse i Norden, og som forsikringstakeren er erstatningsansvarlig for etter gjeldende rett i nordiske land.

9.3 NÅR FORSIKRINGEN GJELDER

Forsikringen gjelder for krav som fremsettes mot forsikringstakeren i forsikringstiden. Et krav anses som fremsatt ved det tilfellet forsikringstakeren eller forsikringsselskapet mottar et skriftlig krav fra skadelidte.

9.4 HVA FORSIKRINGEN OMFATTER

Forsikringen gjelder for forsikringstakerens rettslige erstatningsansvar for formueskade påført oppdragsgiver eller tredjemann, og som er voldt under utøvelse av virksomheten angitt i forsikringsbeviset. Med formueskade menes skade som er forårsaket gjennom feil eller unnlater i beregninger, tegninger, beskrivelser, råd og anvisninger som er knyttet til fast eiendom eller annet prosjekt som skal komme fysisk til utførelse.

9.5 HVILKE BEGRENSNINGER SOM GJELDER

Hvis ikke annet er avtalt, omfatter forsikringen ikke:

- 9.5.1 Omstendigheter inntruffet før forsikringen trådte i kraft.
Forsikringen gjelder ikke for skader fremsatt i forsikringstiden dersom skaden er en følge av en skadevoldende handling som er foretatt før forsikringsavtalen ble inngått.
- 9.5.2 Krav som skyldes omstendigheter som er meldt til tidligere forsikringsgivere.
- 9.5.3 Skade som forsikringstakeren eller ansatt har voldt ved forsett.
- 9.5.4 Ansvar som styremedlem og/eller medlem av styrer i eksterne bedrifter og/eller bedriftsforsamling.
- 9.5.5 Ansvar for skade, tap eller forvanskning av elektronisk lagret data i egne datasystemer.
- 9.5.6 Besiktigelse, vurdering av fast eiendom. Forsikringen gjelder ikke for juridisk rådgivning og ansvar som kan rettes mot forsikringstakeren som følge av vurdering av fast eiendom eller ved besiktigelse ved kjøp og salg av eiendom, hvis ikke slik virksomhet er angitt som forsikret virksomhet i forsikringsbeviset.
- 9.5.7 Bøter. Forsikringen gjelder ikke erstatningsansvar etter Lov om skadeserstatning av 13. juni 1969 nr 16 § 3-5 og 3-6 (tort og svie), eller bøter og lignende, herunder Punitive Damages og Exemplary Damages.
- 9.5.8 Felles økonomiske interesser. Forsikringen gjelder ikke for erstatningskrav som er fremsatt av, eller skade som rammer eier eller deleiere i den forsikrede virksomheten.
Forsikringen gjelder ikke overfor mor/datterselskap eller overfor virksomhet
  - i samme konsern, jf. aksjelovens § 1-2.
  - hvor eierinteressene er de samme med 50 % eller mer i hvert av selskapene.
  - hvor sikrede eller dennes familie har mer enn 50 % eierinteresse.
  - som disponeres av sikrede.Med sikredes familie menes sikredes ektefelle, eller noen som sikrede lever sammen med i ekteskapslignende forhold, eller som er i slekt med sikrede i rett opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken er beslektet eller besvogret med sikrede.
- 9.5.9 Forutsigbar skade.
Forsikringen gjelder ikke for skade som er forårsaket av handling eller unnlattelse som på bakgrunn av omstendighetene har medført betydelig risiko for at skaden har oppstått. Hvis forsikringstaker kan vise at sikrede eller hans arbeidsledelse ikke har vært eller ikke kunne forventes å være klar over risikoen for skade, gjelder forsikringen.

- 9.5.10 Garanti, forpliktelse.
Forsikringen gjelder ikke for skade i de tilfeller erstatningskravet kun er grunnet på garanti eller forpliktelse.
- 9.5.11 Hevet avtale.
Forsikringen gjelder ikke for skade som følge av at avtale mellom forsikringstaker og oppdragsgiver er blitt hevet.
- 9.5.12 Lov, forskrift.
Forsikringen gjelder ikke for skade som følge av at lov eller offentlig myndighets bestemmelser, forskrift eller vedtak ikke er etterlevd eller overtrådt.
- 9.5.13 Miljøskade.
Forsikringen gjelder ikke ved ansvar for miljøskade for eksempel forurensning av luft, vann eller grunn, eller skade som følge herav. Som miljøskade regnes også støv, støy, larm, lukt, lys og bestråling.
- 9.5.14 Utenfor eget fagområde.
Forsikringen gjelder ikke ved ansvar for rådgivning utenfor forsikringstakerens eget fagområde.
- 9.5.15 Forsinkelse og driftsavbrudd.
Forsikringen gjelder ikke for ansvar som skyldes forsinkelse eller ulempe ved fremdriften i et oppdrag/prosjekt som følge av tegninger, beregninger, beskrivelser eller andre oppgaver ikke er utarbeidet i rett tid eller uteblir.
- 9.5.16 Kontraktsansvar.
Forsikringen gjelder ikke for ansvar grunnet kontrakt, avtale eller garanti, og som forsikringstakeren har påtatt seg å bære utover alminnelige erstatningsrettslige regler.
Forsikringen gjelder ikke for ansvar for kostnader eller tap knyttet til oppfyllelse av sikredes kontrakt, så som avtalt ytelse, leveranse, arbeid eller som følge av uriktige opplysninger om byggetid eller størrelse av omkostninger i et konsulentoppdrag eller ved et byggeforetagende.
Forsikringen gjelder ikke for omkostninger med å oppfylle kontraktsmessige forpliktelser enten disse omkostninger er knyttet til sikredes egen ytelse eller er en følge av at dette i henhold til kontrakt er blitt utført av en annen.
- 9.5.17 Entreprise utover rådgivningsoppdraget.
Forsikringen gjelder kun ansvar i forbindelse med ren rådgivningsvirksomhet, dvs. de tilfeller hvor sikrede er konsulent.
- 9.5.18 Utførende.
Forsikringen gjelder ikke for skade som har oppstått gjennom måling, markering, trefelling, boring, sprengning, graving, uansett om tiltakene har sammenheng med den rådgivende virksomheten.

9.6 SIKKERHETSFORSKRIFTER

Forsikringstakeren plikter å overholde sikkerhetsforskriftene. Forsikringstakeren skal gjøre seg kjent med de krav myndigheter stiller gjennom lover og forskrifter, og som gjelder spesielt for den type virksomhet som forsikringstakeren driver.

Hvis det i forsikringstakerens bransje er vanlig å benytte standard leveringsbetingelser med ansvarsregulerende bestemmelser, skal disse bestemmelser benyttes uten tillegg/endringer som medfører utvidelser av forsikringstakerens ansvar.

Hvis brudd på sikkerhetsforskrifter fører til skade eller større erstatningsansvar enn forsikringstakeren ellers ville hatt, og forsikringstakeren har utvist forsømmelighet med å overholde dem eller med å påse at de ble overholdt, kan utbetalingen under forsikringen bli redusert eller falle bort, jf. FAL § 4-8.

Det samme gjelder hvis forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art eller av andre som har særlig selvstendig stilling innen virksomheten, eller av arbeidsledere i arbeidstiden.

Forsikringstakeren skal jevnlig foreta vedlikehold av det anlegg og utstyr som forsikringstakeren benytter i sin virksomhet.

9.7 FORSIKRINGSSUM OG EGENANDEL

9.7.1 Forsikringssum

For forsikringstakerens ansvar overfor oppdragsgiver (formueskade) er forsikringsselskapets ansvar begrenset til kr. 1 000 000 pr. skadetilfelle. Forsikringsselskapets samlede ansvar for alle skader som skyldes handlinger i ett og samme forsikringsår er begrenset til kr. 1 000 000.

Ved formueskade som inntreffer i de Nordiske land dekkes sikredes saksomkostninger i tillegg til forsikringssummen.

9.7.2 Egenandel

Hvis ikke annet er avtalt er sikredes egenandel kr 10 000 ved hvert skadetilfelle.

9.7.3 Serieskade.

Alle skader som skyldes samme ansvarsutløsende forhold, handling eller unnlatelse, eller som har sin årsak i en sammenhengende kjede av hendelser, regnes som ett skadetilfelle og reguleres av vilkårene på det tidspunkt da første krav er skriftlig fremsatt. Har flere forsikringstakere medvirket til skade, regnes dette også som ett skadetilfelle.

9.8 FORSIKRINGSTAKERENS PLIKTER

Forsikringstakeren er pliktig til å underrette forsikringsselskapet om omstendigheter som kan medføre at risikoen øker under forsikringsperioden.

Formueskade som kan ventes å føre til erstatningskrav, skal meldes forsikringsselskapet skriftlig uten ugrunnet opphold. Forsikringstaker skal gjøre det som med rimelighet kan forventes for å avverge eller begrense tapet når det ventes at formueskade vil inntreffe eller har inntruffet.

Der forsikringstaker opplagt har en forståelse av at forsikringsselskapet vil få et regresskrav mot tredjeperson, skal forsikringstaker gjøre det som er nødvendig for å sikre kravet inntil forsikringsselskapet selv kan ivareta sitt krav.

Når erstatningskrav er reist mot forsikringstaker eller forsikringsselskapet, plikter forsikringstaker omgående å gi forsikringsselskapet alle opplysninger av betydning for sakens behandling, på egen bekostning utføre de undersøkelser og utredninger forsikringsselskapet finner nødvendig, samt på egen bekostning møte ved forhandlinger eller rettergang.

Hvis forsikringstaker uten forsikringsselskapets samtykke innrømmer erstatningsplikt eller forhandler om erstatningskrav, er dette ikke bindende for forsikringsselskapet.

9.9 FORSIKRINGSSLESKAPETS PLIKTER VED SKADETILFELLE

Ved erstatningskrav som omfattes av forsikringen plikter forsikringsselskapet seg til følgende:

- utrede om erstatningsplikt foreligger
- forhandle med skadelidte
- betale de nødvendige omkostninger for avgjørelse av erstatningsspørsmålet. Hvis erstatningsansvaret dels omfattes av forsikringen og dels faller utenfor, fordeles omkostningene etter partenes økonomiske interesse i saken. Det samme gjelder dersom erstatningsansvaret overstiger forsikringssummen. Er forsikringsselskapet villig til å gå til forlik i saken, eller stille forsikringssummen til disposisjon, svares det ikke for omkostninger som senere påløper. Forsikringstakers utgifter til egen advokat/rettshjelp eller sakkyndig, dekkes kun i den utstrekning dette på forhånd er avtalt med Eika.
- betale de saks- eller voldgiftskostnader som den sikrede har pådratt seg, eller er pålagt å betale og som ikke erstattes av motpart eller andre.
- betale den erstatning som den sikrede er forpliktet til å betale som overstiger egenandelen.

Forsikringsselskapet har rett til å betale enhver erstatning direkte til skadelidte.

Dersom krav om erstatning fremsettes direkte til forsikringsselskapet, skal forsikringsselskapet varsle forsikringstaker uten ugrunnet opphold. Forsikringsselskapet skal videre holde forsikringstaker orientert om den videre behandling av kravet. Forsikringsselskapets innrømmelser overfor skadelidte binder ikke forsikringstaker.

9.10 FORBEHOLD OM BORTFALL ELLER NEDSETTELSE AV ERSTATNINGEN VEDFORSØMMELSE AV OPPLYSNINGSPLIKTEN

Hvis det premieberegningssgrunnlag, dvs. årsumsetning og virksomhetsområde forsikringstakeren har oppgitt endrer seg slik at det betinger en høyere premie, vil erstatningen bli redusert forholdsmessig FAL paragraf 4-7. Gjelder endringen et forhold av vesentlig betydning for risikoen, skal forsikringsselskapet være helt uten ansvar, FAL paragraf 4-6.

9.11 MELDEFRIST

Forsikringstakeren mister retten til å kreve erstatning av forsikringsselskapet dersom kravet ikke er meldt til forsikringsselskapet innen ett år etter at forsikringstaker fikk kunnskap om de forhold som begrunner kravet mot forsikringstaker, jf. FAL § 8-5.

9.12 REGRESS

Har forsikringstakeren overskredet 1-årsfristen for å fremsette skriftlig krav til forsikringsselskapet, har forsikringsselskapet rett til regress mot forsikringstaker i de tilfellene hvor forsikringsselskapet har utbetalt erstatning direkte til skadelidte.

9.13 DEFINISJONER

9.13.1 Sikrede

Med sikrede menes forsikringstakeren i egenskap av rådgivende ingeniør, teknisk konsulent og arkitekt. Bedriftsansvaret gjelder også for øvrige ansatte.

9.13.2 Formuesansvarsskade

Med formuesansvarsskade menes økonomisk tap som oppstår, uten forbindelse med skade på person eller ting. Her menes kostnader for forsikringstakers juridiske ombud, utredningskostnader og i domstolfastsatt skadeserstatning, for feil eller unnlattelse gjort av forsikringstaker. Skatter, bøter, mulkt eller andre idømte erstatninger, eller ansettelsesrelaterte fordeler, skal være unntatt.

9.13.3 Oppdragsgiver

Med oppdragsgiver menes den som har bestilt en tjeneste/ytelse. F.eks. den som skal motta en ytelse ifm. bygg og anlegg, kan være betegnet som oppdragsgiver, mottaker, kjøper, bestiller.

9.13.4 Teknisk rådgivning

Med teknisk rådgivning menes å gi råd til en oppdragsgiver (byggherre) innen virksomhet med bygg og anlegg eller andre typer prosjekter. Teknisk rådgivning innebærer bl.a. å være prosjekterende, dvs. tegne, beskrive og beregne bygge- og anleggsleveranser (entrepriseprosjekter).

9.13.5 Krav

Med krav menes en skriftlig anmodning fra person, selskap eller organisasjon rettet mot forsikringstakeren om at en feil eller unnlattelse er gjort, og med krav om økonomisk erstatning for det tapet som den som fremsetter kravet har blitt påført.

10. KRIMINALITETSFORSIKRING

10.1 HVA FORSIKRINGEN OMFATTER

10.1.1 Økonomisk tap påført sikrede

Forsikringen omfatter direkte økonomiske tap, jfr. pkt. 9.2, som sikrede påføres ved ansatte (inkludert vikarer lønnet direkte av sikrede) eller tredjeperson har forsøkt å skaffe seg eller har forsøkt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å utføre en handling eller unnlattelse som er straffbar etter straffelovens bestemmelser og beviselig har gjort seg skyldig i en eller flere av følgende straffbare handlinger overfor sikrede:

- Underslag, tyveri, bedrageri, utroskap eller dokumentfalsk.
- forutsatt at vedkommende har handlet i den hensikt å skaffe seg eller andre enn sikrede en uberettiget, direkte økonomisk vinning utover forfremmelse, lønnstillegg, bonus e.l.

Tapet erstattes selv om gjerningsmannen var sinnssyk eller bevisstløs i gjerningsøyeblikket, jfr. Straffeloven § 20.

10.1.2 Formuestap påført kunder begått av sikredes ansatte

Forsikringen omfatter sikredes ansvar for formuestap påført sikredes kunde ved at ansatte har forsøkt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å utføre en handling eller unnlattelse som er straffbar etter straffelovens bestemmelser, dersom sikrede i henhold til gjeldende rett er forpliktet til å erstatte et slikt tap.

10.2 DIREKTE ØKONOMISK TAP

Med direkte økonomisk tap forstås kronebeløpet/ verdien som er frarøvet sikrede ved handling som nevnt i pkt. 9.1.

Rentetap fram til 2 måneder etter at forholdet er meldt selskapet.

Gjelder tapet gjenstander, fastsettes verditapet og erstatningen på samme måte som brannskadde ting som gjenskaffes, jfr. pkt. 7.3.2.

Det skal gjøres fradrag for den vinning/fortjeneste sikrede eventuelt har hatt i sammenheng med den begåtte handling.

10.3 NÅR FORSIKRINGEN GJELDER

Forsikringen omfatter bare tap som konstateres og skriver seg fra handlinger foretatt i forsikringstiden eller senest 12 måneder etter at forsikringsavtalen har opphørt, forutsatt at tapet er en følge av handling eller unnlattelse som er foretatt i forsikringstiden.

Tapet anses konstatert på det tidspunkt sikrede oppdaget, eller burde ha oppdaget, den straffbare handling eller unnlattelse.

10.4 HVA FORSIKRINGEN IKKE OMFATTER

Selskapet erstatter ikke

- indirekte økonomisk tap eller følgetap, herunder tapt fortjeneste.
- tap som skyldes handlinger i forsikringstiden som har tjent til å dekke tap påført sikrede ved handlinger foretatt før forsikringen trådte i kraft.
- ved straffbare handlinger som er begått etter at forsikringstaker har oppdaget forsikringstilfellet, med mindre forsikringstaker godtgjør at denne ikke ville vært i stand til å forhindre tapet. Det samme gjelder dersom grov uaktsomhet fra forsikringstaker er årsak til at forsikringstilfellet ikke ble oppdaget.
- tap som sikrede er påført ved handlinger eller unnlattelser utført av eller i samarbeid med:
- nåværende eller tidligere medeier, daglige leder eller styremedlem av sikredes virksomhet, eller medlem av slik medinnehavere eller daglig leders familie.
- medlem av sikredes familie. Med familie menes sikredes ektefelle, registrert partner eller samboer, samt foreldre, barn, søsken og deres ektefeller eller samboer.
- tap hvor det eneste bevis for tapet bygger på varelager telling eller resultatberegning.
- inflasjonstap, disponeringstap og lignende tap sikrede lider ved ikke å ha kunnet disponere kronebeløpet/verdien.

- Tap som følge av avsløring av forretningshemmeligheter, herunder fremstillingsprosesser, eller annen fortrolig informasjon, uavhengig om denne er beskyttet av patent, varemerke, opphavsrett eller lignende.
- Tap av lønninger, kommisjoner, honorarer, overskuddsbetaling, bonus eller liknende som er betalt av sikrede.

10.5 FORSIKRINGSSUM

Forsikringssummen er kr 1 000 000 og angir selskapets ansvar ved hvert forsikringstilfelle og samlet for alle forsikringstilfeller i forsikringstiden.

Det regnes som ett forsikringstilfelle når tap er forårsaket ved at

- flere personer i samarbeid har utført handlingen, eller
- samme person har utført flere handlinger.

Dette gjelder også om handlingene er utført i forskjellige forsikringsår og omfatter flere straffbare forhold.

Er forsikringsvilkårene endret i den perioden de straffbare handlingene har pågått, er det forsikringsvilkårene på det tidspunkt da den første straffbare handlingen ble foretatt, som skal anvendes.

10.6 EGENANDEL

Sikredes egenandel er kr 10 000 for hvert skadetilfelle.

10.7 SIKREDES PLIKTER VED FORSIKRINGSTILFELLE

Er det overhengende fare for at et forsikringstilfelle vil inntreffe, eller et forsikringstilfelle er inntruffet, skal sikrede gjøre det som med rimelighet kan forventes for å avverge eller begrense tapet.

Er et forsikringstilfelle inntruffet, skal sikrede uten ugrunnet opphold melde fra til selskapet.

Når sikrede vil gjøre krav gjeldende mot selskapet iht. forsikringen, skal sikrede omkostningsfritt for selskapet

- omgående gi selskapet alle opplysninger av betydning for sakens behandling.
- fremlegge til selskapets disposisjon den dokumentasjon som er nødvendig for å vurdere tapet.
- omgående melde det forhold forsikringstilfellet omfatter til påtalemyndigheten og framsette nødvendig påtalebegjæring, samt begjære erstatningskravet overfor den skyldige pådømt i straffesaken. I særskilte tilfeller kan anmeldelse unnlates etter avtale med selskapet.
- foreta den nødvendige pågang (inkl. sivil arrest) overfor den skyldige for å få denne til å gjøre opp tapet, inntil selskapet eventuelt har dekket tapet og selv kan foreta den nødvendige pågang, jfr. pkt. 9.8.3. Forsikringen omfatter likevel direkte utlegg i forbindelse med slik pågang.
- utføre de undersøkelser og utredninger selskapet finner nødvendig.
- møte ved forhandlinger og rettergang.

10.8 UTBETALING AV ERSTATNING OG OPPGJØR FRA DEN SKYLDIGE

10.8.1 Erstatningen utbetales så snart selskapet har hatt rimelig tid til å klarlegge forsikringstilfellet og beregne erstatningen.

Utbetaling skal ikke utsettes i påvente av offentlig behandling av en eventuell straffesak mot den skyldige med mindre dette er nødvendig for å fastslå om tapet er omfattet av forsikringen eller for å beregne erstatningen.

Er det på et tidligere tidspunkt på det rene at selskapet skal betale i hvert fall en del, utbetales likevel et forskudd.

10.8.2 Det skal gjøres et fradrag for beløp sikrede kan motregne overfor den skyldige.

10.8.3 Foretas det oppgjør under forsikringen, trer selskapet, så langt oppjøret rekker, inn i den sikredes erstatningskrav overfor den skyldige.

Kommer det inn midler fra den skyldige, går disse til dekning av selskapets erstatningsutbetalinger foran dekning av sikredes egenandel.

11. RETTSHJELP

11.1 UTGIFTER SELSKAPET ERSTATTER

11.1.1 I hvilken egenskap sikrede er forsikret

Før saksanlegg erstatter selskapet nødvendige utgifter til advokat, rettshjelper (jf. domstoloven § 218), retten, sakkyndige og vitner når sikrede er part i tvist i egenskap og i tilknytning til virksomhet angitt i forsikringsbeviset.

11.1.2 Forsikringstilfellet. Tvist og tvistetidspunkt

Forsikringstilfellet inntreffer når det foreligger en tvist. Med tvist menes at et krav er fremsatt og bestridt, helt eller delvis, muntlig eller skriftlig. Juridisk rådgivning i tilfelle hvor det ikke er oppstått tvist, dekkes ikke av forsikringen.

Rettshjelpsutgiftene dekkes ikke dersom sikrede ved forsikringens ikrafttreden var kjent med det som senere ble tvistegrunnlag, og forstod eller måtte forså at tvisten kunne oppstå.

For rett til utbetaling må tvisten dokumenteres skriftlig overfor selskapet eller sannsynliggjøres på annen måte.

Dersom sikrede har flere tvister, skal disse anses som én tvist dersom kravet støtter seg på vesentlig samme grunnlag.

Tvistetidspunktet er tidspunktet for når det fremsatte kravet er bestridt.

11.1.3 Utgifter til rettsbehandling

Utgifter til sakkyndige som ikke er oppnevnt av retten, dekkes bare når utgiftene på forhånd er godkjent av selskapet.

Etter saksanlegg dekkes nødvendige utgifter etter tvisteloven § 20-5. Med utgifter etter saksanlegg menes utgifter fra og med utferdigelse av forliksklage eller stevning.

Rettshjelpsforsikringen dekker både den forsikrede virksomhets egne saksomkostninger, samt utgifter til voldgiftsretten som voldgiftsretten har forpliktet den forsikrede å betale.

Utgiftene dekkes fra tvistetidspunktet, jf. pkt. 5, forutsatt at tvisten er oppstått i forsikringsperioden, og når tvisten etter sin art hører inn under de alminnelige domstoler (jf. domstoloven § 1) eller er gjenstand for voldgiftsbehandling.

Samlet utbetaling for hver tvist er begrenset til forsikringssummen på kr 200 000, hvis ikke annet fremgår av forsikringsbeviset. Dette gjelder selv om det er flere parter på samme side. Utgiftenes omfang er likevel alltid begrenset til tvistesummens størrelse eller til den antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken. Dette gjelder likevel ikke dersom utgiftene er godkjent av selskapet på forhånd.

For de tilfellene som behandles under reglene for små krav etter tvisteloven kapittel 10, gjelder de begrensningene som fremgår av tvisteloven § 10-5. Samlet utbetaling for hver tvist er likevel begrenset til forsikringssummen på kr. 200 000.

11.1.4 Saksomkostninger ved forlik

Sikrede må på forhånd ha godkjennelse fra selskapet dersom det skal avtales i forliket at hver part bærer egne saksomkostninger.

Uten slik godkjennelse fra selskapet går saksomkostningene til fratrekk i erstatningen på lik linje med tilkjente saksomkostninger, jf. pkt. 11.2.1.

11.1.5 Valg av advokat

Sikrede velger selv advokat som etter sikredes bosted og sakens art passer for oppdraget. Likevel må selskapet samtykke dersom sikrede ønsker å benytte advokat med virksomhet utenfor Norge.

Ved enhver skade som omfattes av ansvarsforsikringen i selskapet, kan sikrede ikke benytte egen advokat under denne rettshjelpsforsikringen med mindre selskapet samtykker.

11.2 FORSIKRINGSSUM OG EGENANDEL

11.2.1 Forsikringssum

Hvis ikke annet fremgår av forsikringsbeviset, er forsikringssummen kr 200 000 for hvert forsikringstilfelle og samlet for alle forsikringstilfeller i forsikringstiden, selv om det er flere parter på samme side. Uforsikrede parter holdes utenfor erstatningsberegningen.

11.2.2 Egenandel

Egenandelen utgjør kr. 15 000 med tillegg av 15 % av det resterende erstatningsbeløp, hvis ikke annet fremgår av forsikringsbeviset.

Det trekkes bare én egenandel for hver tvist selv om det er flere parter på samme side.

11.3 UTGIFTER SELSKAPET IKKE ERSTATTER

Forsikringsselskapet erstatter ikke:

- Ubestridte krav, for eksempel inkassokrav hvor fordringen er ubestridt og tvister som alene hører inn under namsmyndighetene
- Straffesak, ærekrenkelsessak og erstatningskrav i slike saker eller tvist som har utspring i ulovlig handling fra sikredes side
- Sak om erstatningsplikt etter skadeerstatningsloven § 3-3 (visse personlige krenkelser), § 3-5 (oppreisning) og § 3-6 (krenking av privatlivets fred)
- Tvister om skatte- og avgiftsspørsmål
- Tvister som gjelder gjeldsforhandlinger og konkurs
- Tvister der sikrede er part i annen egenskap enn virksomhet angitt i forsikringsbeviset
- Tvist om advokatsalær eller utgifter til sakkyndige.
- Tvist med Eika som følge av avslag på rettshjelpdekning
- Arbeidsrettslige tvister
- Omkostninger som blir dekket gjennom andre forsikringsordninger
- Omkostninger som blir dekket av motparten
- Idømte saksomkostninger
- Rettsgebyr i ankeinstans
- Omkostninger ved uteblivelsesdom
- Omkostninger ved tvist som gjelder offentlig forvaltningsvedtak. Likevel dekkes utgifter ved søksmål når den administrative klagemulighet er fullt ut utnyttet
- Merutgifter ved at sikrede skifter advokat
- Sikredes utgifter i forbindelse med eget arbeid, reiser og oppholdsutgifter
- Omkostninger for gjennomføring av dom eller annen avgjørelse
- Tap som sikrede er påført ved handlinger eller unnlater utført av eller i samarbeid med:
  - nåværende eller tidligere medeier, daglige leder eller styremedlem av sikredes virksomhet, eller medlem av slik medinnehavere eller daglig leders familie,
  - medlem av sikredes familie. Med familie menes sikredes ektefelle, registrert partner eller samboer, samt foreldre, barn, søsken og deres ektefeller eller samboer.

11.4 SKADEOPPGJØR

11.4.1 Skadeoppgjør

For rett til erstatning under rettshjelpsforsikringen må selskapet underrettes snarest mulig og senest ett år etter at tvist er oppstått og advokat er engasjert.

Ved tvist under den offentlige forvaltningsbehandlingen regnes ett års fristen fra det tidspunkt hvor den offentlige forvaltningsbehandling er fullt utnyttet og advokat er engasjert.

Ved oppgjør under rettshjelpsdekningen gjøres det i tillegg til egenandel fradrag for merverdiavgift. Oppgjør skjer ved betaling direkte til sikrede.

Tilkjente saksomkostninger går til fradrag i erstatningen. Likevel dekkes slike saksomkostninger når sikrede kan godtgjøre at motparten ikke er søke god.

I tilfeller der rettshjelpsdekningen er brukt opp før tvisten er løst, skal selskapet underrettes straks saken har funnet sin løsning. Dokumentasjon som viser hvorledes tvisten er løst skal forelegges selskapet. Der sikrede har fått tilkjent saksomkostninger og rettshjelpsforsikringen er oppgjort før tvisten er løst, plikter sikrede på eget initiativ å kontakte selskapet og tilbakebetale de tilkjente saksomkostningene. Ved forlik skal selskapet kontaktes, jf. pkt. 8.

Selskapet har rett til å få dokumentert hvorledes advokaten har beregnet sitt salær i form av spesifisert timeliste og faktura.
Selskapet kan forelegge spørsmålet om utgiftene er rimelige og nødvendige for Den Norske Advokatforening.

11.4.2 **Meldefrist**

Sikrede mister retten til erstatning dersom tvisten ikke er meldt til selskapet innen ett år etter at sikrede fikk kunnskap om de forhold som begrunner kravet, jf. FAL § 8-5.
Underretningen skal skje skriftlig.

12. PROSJEKTFORSIKRING

12.1 Forsikringen gjelder for

- den som er nevnt i forsikringsbeviset (forsikringstaker).
- Innehaver av tinglyst eiendomsrett, panterett eller annen tinglyst sikkerhetsrett ved forsikring av fast eiendom.
- innehaver av panterett i løsøre eller varer, men bare hvis panthaveren har mottatt forsikringsattest fra selskapet, jf. FAL § 7-1, 3. ledd, som er fraveket.
- annen panthaver eller eier av ting enn de som er omtalt i strekpunktene over, men bare hvis forsikringstakeren har forsikringsplikt eller bærer risikoen for tingen.
- byggherre som har inngått kontrakt med forsikringstakeren om bygge-, anleggs- eller montasjearbeider.
- ny eier ved eierskifte, men bare inntil den nye eier har tegnet forsikring, og ikke lenger enn 14 dager etter eierskiftet.

12.2 HVOR FORSIKRINGEN GJELDER

På forsikringsstedet.

Forsikringen gjelder på steder innen Norden hvor entreprenøren (sikrede) utfører entreprisearbeidet.

Forsikringen gjelder også under transport innen Norden når transporten er et nødvendig ledd i utbedring av skade, se pkt. 12.7.

Naturskadeforsikringen gjelder kun i Norge.

12.3 HVA SOM ER FORSIKRET

FORSIKRINGEN OMFATTER:

- sikredes risiko i henhold til kontrakt, eller
- arbeider utført for forsikringstakers egen regning og

risiko for:

- utførte bygge-, anleggs-, monterings- og installasjonsarbeider
- materialer og utstyr som er ankommet på forsikringsstedet og som skal inngå i arbeidet
- materialer og utstyr byggherren har betalt forskudd for og materialer og utstyr byggherren har overgitt i entreprenørens besittelse

I tillegg omfatter forsikringen boder, brakker, verksteder, kompressorhus, redskaper, verktøy, tilriggingsutstyr, og øvrig utstyr som anvendes for arbeidets gjennomføring på bygge- eller anleggsplass, men som ikke skal inngå i det ferdige bygget eller anlegget.

Forsikringen omfatter også byggherres eget arbeid på bygget begrenset oppad til kr 200 000.

Hvis ikke annet fremgår av forsikringsbeviset, er hver entreprise forsikret for inntil kr 20 000 000, førsterisiko.

Beløpet kan endres ved særskilt avtale, men en økning gjelder først fra det tidspunkt selskapet har bekreftet beløpet.

Forsikringen gjelder fra kontraktarbeidet påbegynnes og inntil kontraktarbeidet er overtatt av byggherren, enten ved overtakelsesforretning eller ved at kontraktarbeidet tas i bruk av byggherren, men ikke utover forsikringsperioden.

For arbeider utført for forsikringstakers egen regning og risiko gjelder forsikringen fra arbeidet påbegynnes og inntil arbeidet er avsluttet, men ikke utover forsikringsperioden.

12.4 UTOVER FORSIKRINGSSUMMEN OMFATTER FORSIKRINGEN OGSÅ:

Ryddingsutgifter

Utgifter til rivning, rydding og bortkjøring av verdiløse rester av skadde ting med inntil 20 % av entreprisen, begrenset til kr 3 000 000.

Innenfor et tidsrom av 12 måneder dekkes også merutgifter til nødvendig midlertidig lagring og destruksjon av giftige eller miljøfiendtlige rester etter påbud med hjemmel i lov eller offentlige forskrifter, men forsikringen omfatter ikke utstyr, varer og hjelpestoffer som ikke var i bruk og som var lagret eller deponert på forsikringsstedet.

Prisstigning etter skade

Påløpne ekstrautgifter på grunn av prisstigning etter skadedag, begrenset til 20 % av erstatningen for hver skadde ting, se pkt. 12.2.5.

Rekonstruksjon

Utgifter til nødvendig rekonstruksjon av manuskripter, yrkestegninger og beregninger, arkiver, registre, kartoteker, forretningsbøker, datafiler og program, modeller, mønstre, former og lignende etter erstatningsmessig skade. Rekonstruksjon må foretas innen 2 år. Erstatningen er begrenset til kr 3 000 000.

Sikkerhetsforskrift, se pkt. 12.10.2.6.

Påbud fra offentlig myndighet

Merutgifter ved påbud gitt med hjemmel i lov eller offentlig forskrift, med inntil kr 300 000 pr. skadetilfelle hvis det gjelder:

- utbedring/gjenoppføring av bygning
Slike merutgifter til oppfylning av påbud erstattes når skaden er så omfattende at reparasjonsarbeidet blir betegnet som hovedombygging, jf. Plan- og Bygningsloven, paragraf 87 nr. 2a.
Når reparasjonsarbeidet er mindre omfattende enn hovedombygging, dekkes bare merutgifter som direkte er knyttet til de skadede bygningsdeler som blir reparert/fornyet.
Selskapet kan kreve at man søker å utnytte de dispensasjonsmuligheter som ligger i Plan- og Bygningsloven.
- grunnundersøkelser og fundamentering i forbindelse med utbedring/gjenoppføring av skadet bygning
- utgifter som ikke direkte vedrører byggearbeidet, men som er en betingelse for at bygningen tillates utbedret/ gjenoppført på samme byggetomt.

Forsikringen omfatter ikke:

- merutgifter til utgraving/ sprengning av kjeller
- merutgifter som skyldes at bygning gjenoppføres større enn den skadede
- utgifter ved påbud som myndighetene hadde hjemmel til å gi selv om skaden ikke hadde inntruffet

Utbedring/ gjenoppføring må være avsluttet innen 5 år etter skadedagen. Erstatningen forfaller først til betaling når skaden er utbedret.

Forsering og ekstrautgifter

Forsikringen omfatter nødvendige merkostnader for å opprettholde ordinær drift etter en erstatningsmessig skade på ting. Forsikringssummen er begrenset til kr 500 000.

12.5 UTEN SÆRSKILT AVTALE OMFATTER FORSIKRINGEN IKKE:

- Kraner
- Eksisterende bygning, bygningskonstruksjoner eller anlegg.

12.6 FORSIKRINGEN OMFATTER IKKE:

- Skade som skyldes utilstrekkelig eller sviktende fundamentering.
- Penger og verdipapirer
- Sjø- og luftfartøyer og maskiner med egen fremdriftsmotor.
- Arbeider som broer, tunneler, demninger, kraftstasjoner, hangarer, havneanlegg, arbeid i innsjø og hav, petrokjemisk industri eller oljeraffineri.
- Avbruddstap av enhver art og utgifter til provisoriske tiltak for å begrense avbruddstap, dagmulkt o.l., kostnader ved omgjøring av feilaktig eller på annen måte ikke kontraktmessig utført arbeid, eller andre økonomiske følgeskader utover det som er avtalt etter punktene 12.3 – 12.5.

12.7 HVILKE SKADER SOM ERSTATTES

Forsikringen omfatter fysiske skader på ting inntruffet i kontraktstiden fram til overlevering til oppdragsgiver.

Utgifter til vedlikehold eller forbedringer omfattes ikke.

Selskapet svarer for

- plutselig og uforutsett skade som rammer ting
- naturskade i henhold til Lov om naturskadeforsikring.

Sikkerhetsforskrifter, se pkt. 12.10.2.

12.8 SELSKAPET SVARER IKKE FOR

- 12.8.1 Skade på forsikret ting eller del av ting som skyldes at den for sitt formål er feilaktig konstruert, utført, dimensjonert, montert eller beheftet med materialfeil.
- 12.8.2 Skade som alene rammer forbruksmateriell.
- 12.8.3 Skade ved underslag og svinn.
- 12.8.4 Skade ved tyveri utenfor bygning eller fra telt/ plasthall.
Likevel erstattes:
tyveri av eiendeler som er for store eller tunge til å anbringes i bygning, brakke eller container og derfor beror utendørs. Disse skal være festet til fast holdepunkt med solid kjetting og FG-godkjent hengelås med bøyler av herdet stål med dimensjon minst 14 mm. Kjettingen skal være av tilsvarende kvalitet. Blir eiendelen hensatt på entreprisestedet lenger enn en uke, skal tingen/utstyret demonteres og oppbevares innelåst i bygning, brakke eller container.
- 12.8.5 Utgifter til utskifting av låser hvis nøkler har kommet på å avveie.
- 12.8.6 Skade som skyldes setning i grunn eller i bygning, utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, svikt i fundament eller underlag for fundament.
- 12.8.7 Skade som leverandør, reparatør eller andre er pliktig til å erstatte i henhold til gjeldende rett, kontrakt, garanti eller annen avtale.
Når den sikrede er produsent eller forhandler av den forsikrede ting, svarer selskapet ikke for skader som omfattes av den alminnelige garanti for vedkommende bransje og heller ikke for skade på forsikret del som skyldes at delen for sitt formål er feilaktig konstruert, dimensjonert eller på annen måte feilaktig utført.
- 12.8.8 Driftstap, mulkt eller tap av kontrakt.
- 12.8.9 Skade eller tap som skyldes mangelfull eller forsinket levering

12.8.10 Ved naturskade omfattes ikke:

- Varer under transport, motorvogn og tilhenger til bil, luftfartøy, skip, småbåter og ting i disse, fiskeredskap på fartøy eller i sjøen, utstyr i sjøen for produksjon av fisk, fisk i steng, lås eller dam, utstyr for utvinning av olje, gass eller andre naturforekomster på havbunnen
- skog
- avling på rot
- beite, innmark, utmark
- ting som det ikke er naturlig å brannforsikre
- sjøkabler, fjordspenn og luftspenn over vann inkl. feste på land
- flytebrygge og andre flytende konstruksjoner, gangbru/landgang, stein- og betongbrygger, moloer, bruer, klopper, damanlegg, tunneler i fjell og lignende
- skinnegående materiell, som tog, trikk og lignende
- skade som alene rammer antenner, skilt, markiser og lignende
- skade på byggverk eller ting i dette når byggverket er oppført etter at det for vedkommende område er nedlagt bygge- og deleforbud, i medhold av naturskadeloven § 22, og skaden er av slik art som vedtaket gjelder
- utgifter til forebygging, sikring, flytting eller andre tiltak som ikke skyldes direkte skade på forsikret byggverk eller løsøre

12.9 FELLESBEGRENSNINGER

Selskapet svarer bare for skader som inntreffer i den tid selskapets ansvar løper etter forsikringsavtalen og FAL.

For bygge- og anleggsarbeider gjelder forsikringen inntil kontraktsarbeidet i henhold til Norsk Standard (NS) 3431, 8405 eller 8406 er overtatt av byggherren, men ikke ut over forsikringstiden.

For montasje- og installasjonsarbeider opphører forsikringen når tingen er overtatt av kjøper eller tatt i bruk, avhengig av hva som inntreffer først. Uten særskilt avtale omfatter forsikringen ikke prøvetid ut over 4 uker.

Gjelder forsikringen en brukt ting, opphører forsikringen når monteringen er avsluttet og prøvingen begynner.

Gjelder forsikringen demontering, opphører forsikringen når lasting for transport fra forsikringsstedet begynner. Forsikringen opphører uansett ved forsikringstidens utløp.

Stilles krav mot selskapet, plikter sikrede etter avtale og prøve for retten spørsmålet om det foreligger ansvar for konsulent, leverandør, reparatør eller andre. Selskapet betaler sikredes omkostninger ved søksmålet.

12.10 ANDRE PERSONERS HANDLINGER OG UNNLATELSER, SIKKERHETSFORSKRIFTER OG ENDRING AV RISIKO OG SPESIELLE BESTEMMELSER OM NATURSKADE

12.10.1 ANDRE PERSONERS HANDLINGER OG UNNLATELSER

Hvis sikredes rett til erstatning bortfaller som følge av sikredes handlinger eller unnlatelser, gjelder dette også ved tilsvarende handlinger eller unnlattelse gjort av ansatt som har det overordnede ansvar for den del av virksomheten hvor forsømmelsen er gjort.

Den som ved handling eller unnlattelse forsømmer å overholde eller å påse at sikkerhetsforskriftene blir overholdt, kan helt eller delvis miste retten til erstatning. Retten bortfaller også om forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art og av andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, samt arbeidsledere, herunder formenn o.l.

Ved forsømmelse av å overholde sikkerhetsforskriften som gjelder innbruddssikring, kan rett til erstatning bortfalle ved forsømmelse gjort av den som er betrodd nøkler eller ansvaret for låsing der tingen befinner seg.

For medforsikret tredjeperson får reglene om bortfall av erstatningen ved forsømmelse av å overholde sikkerhetsforskrift tilsvarende anvendelse. Dette gjelder likevel ikke tredjepersoner medforsikret etter FAL § 7-1, 2. ledd.

12.10.2 SIKKERHETSFORSKRIFTER

Forsikringen er overtatt på betingelse av at de sikkerhetsforskrifter som er fastsatt i forsikringsbeviset til enhver tid overholdes.

Har sikrede forsømt å overholde sikkerhetsforskriftene, eller å påse at de blir overholdt, kan selskapets ansvar settes ned eller falle helt bort, jf. FAL § 4-8.

12.10.2.1.1 Offentlige lover og forskrifter

Bestemmelser gitt i

- lov om brannvern med forskrifter, samt pålegg gitt av offentlig brannmyndighet og
- lov om tilsyn med elektriske anlegg med tilhørende forskrifter samt pålegg gitt av det stedlige el-tilsyn, skal følges.

12.10.2.1.2 Ansvarshavende for brannforebyggende arbeid

Bedriftens ledelse oppnevner en person til å forestå det brannforebyggende arbeid.

Vedkommende skal

- sørge for at denne sikkerhetsforskrift er fulgt. Avvik skal rapporteres.
- sørge for at ansatte instrueres om brannforebyggende tiltak, bruk av sløkkeutstyr og alarmeringsrutiner.
- sørge for at forhold som synes å true brannsikkerheten blir rettet straks.

12.10.2.1.3 Branndører og brannlemmer

Branndører og -lemmer skal være selvlukkende.

Branndører og brannlemmer holdes åpne hvis de har automatisk lukking ved et branntilfelle. Slike skal funksjonsprøves minst en gang pr. uke.

12.10.2.1.4 Byggtørke o.l.

Byggtørke, sandvarmer og annet olje- eller gassfyrt apparat skal være typegodkjent og oppsatt i henhold til offentlige forskrifter og leverandørens bruksanvisning.

12.10.2.1.5 Sløkkingsredskaper

Sløkkingsapparater skal være tilstede på avmerket lett synlig og tilgjengelig plass, og i god stand og i tilstrekkelig antall innenfor det området det bygges på og i provisoriske bygninger av alle slag.

Sløkkingsredskaper skal dessuten være anbrakt ved hver byggtørke og på hvert sted hvor det foregår brannfarlige arbeider, se pkt. 12.10.2.1.6.

Sløkkingsredskaper skal kontrolleres minst en gang i året. Hvert apparat skal være forsynt med en merkelapp som viser datoen for siste kontroll.

12.10.2.1.6 Varme arbeider

Med varme arbeider forstås arbeider hvor det benyttes arbeidsverktøy og -utstyr som genererer gnister og varme som kan føre til brann. Varme arbeider omfatter bruk av åpen flamme, varmlufts-, sveise-, skjære- og slipeutstyr.

Hvor sikkerhetsforskriften gjelder

Denne gjelder ved utførelse av varme arbeider i alle miljøer med brannrisiko.

Unntatt er varme arbeider som utføres i spesielt tilrettelagte produksjons- og verkstedrom. Rommet skal være adskilt fra annen virksomhet som egen branncelle. Denne skal ha ubrennbare overflater.

Avtale med ekstern håndverker/entreprenør

Dersom varme arbeider skal utføres av ekstern håndverker/entreprenør skal sikrede påse at sikkerhetsforskriftens krav inngår i skriftlig avtale eller kontrakt med denne.

Sikkerhetskrav

- Arbeidsinstruks for utførelse av varme arbeider utgitt av Finans Norge eller tilsvarende instruks skal være utfylt og signert før utførelse av arbeidet. Arbeidsinstruksen er tilgjengelig på www.fgsikring.no.
- Alt brennbart materiale i risikoområdet der varmt arbeid utføres skal være fjernet eller beskyttet.
- Åpninger i gully, vegger og tak i risikoområdet der varmt arbeid utføres skal være tettet.
- Eget sløkkeutstyr i forskriftsmessig stand, minimum 2 stk. 6 kg/liter håndsløkkeapparat skal være lett tilgjengelig. Ett håndsløkkeapparat kan erstattes med brannslange påsatt vann frem til strålerøret.
- Navngitt brannvakt skal kontinuerlig overvåke brannrisiko under arbeidet, i pauser og nødvendig tid etter at arbeidet er avsluttet, minimum en time. Utførende kan være brannvakt der brannrisikoen vurderes som lav.
- Brannvakt og utførende skal ha gyldig sertifikat for utførelse av varme arbeider fra Norsk brannvernforening eller samarbeidende organisasjon i øvrige nordiske land.

I tillegg til punktene over gjelder følgende sikkerhetskrav ved arbeider på tak

- Det er forbud mot bruk av åpen flamme på oppførede og luftede treak.
- Ved bruk av åpen flamme på kompakte og øvrige tak som ikke er nevnt i punktet over skal brennbar isolasjon være beskyttet med minst 30 mm ubrennbar isolasjon. Ved bruk av åpen flamme skal det være en sikkerhetsavstand på minst 60 cm til parapet, gesims, gjennomføringer, sluk og lignende som består av brennbare materialer.

Sertifikat

Personer som benytter maskiner og utstyr i henhold til definisjonen av varme arbeider utenom faste, spesielt tilrettelagte og brannsikre arbeidsplasser, skal ha gyldig sertifikat fra Norsk Brannvernforening eller samarbeidende organisasjon i øvrige nordiske land for den type arbeid som skal utføres.

12.10.2.1.7 *Tobakksrøyking*

Røyking tillates kun på faste og avmerkede røykeplasser hvor instruks viser under hvilke betingelser røyking kan foregå.

Røykebestemmelsene skal være utarbeidet med tanke på brannsikkerheten og være godkjent av bedriftens ledelse.

12.10.2.1.8 *Orden og renhold*

Avfall som kan selvantenne og avfall som kan avgi brennbare gasser, skal legges i egne beholdere av flammefast materiale med selvlukkende lokk, eller straks fjernes til betryggende sted. Betryggende avfallshåndtering skal være etablert.

12.10.2.1.9 *Brenning av avfall*

Brenning av avfall skal foregå på forsvarlig måte og bare på sted anvist av ansvarshavende for brannsikringen.

12.10.2.2 *Sikring mot naturskader*

Det skal treffes alle nødvendige tiltak for å beskytte de forsikrede ting mot skader ved vær- og temperaturforhold som man etter årstiden og de stedlige forhold må regne med. Dette gjelder så vel selve bygget/anlegget som materialer/ utstyr som er losset på forsikringsstedet.

12.10.2.3 *Drift og vedlikehold*

Forsikringstaker skal holde de forsikrede ting i god driftsmessig stand og påse at offentlige og andre forskrifter til forebygging eller begrensning av skade blir overholdt.

12.10.2.4 *Forskriftsmessig utførelse av bygningsarbeid og reparasjoner*

Reparasjoner, nyinstallasjoner og bygningsarbeid skal utføres etter gjeldene forskrifter. I tillegg skal følgende arbeid utføres av autoriserte håndverkere/reparatører:

- Reparasjoner / nyinstallasjoner av elektriske anlegg og VVS.
- Bygningsarbeid som berører bærende konstruksjoner.

Ansvarshavende/byggeplassledelse

På hver byggeplass/anleggssted skal det opprettes en byggeledelse som skal ivareta det fagmessige og sikkerhetsmessige ansvaret for prosjektet. Byggeledelsen skal i antall personer, kompetanse og organisasjonsform være tilpasset kompleksiteten i de oppgaver den skal ivareta.

12.10.2.5 *Innbruddssikring*

Sikkerhetsforskriften omfatter samtlige atkomstdører, vinduer og andre åpninger.

Oppgave over FG-godkjent materiell/utstyr kan fås fra selskapet.

FG = Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnemnd

12.10.2.5.1 *Dører, porter, luker og liknende åpninger*

skal være låst med minst en FG-godkjent låseenhet. Nøkler må aldri bli i låsen jf. pkt. 12.10.2.5.4 nedenfor. Hvis hengelås benyttes jf. pkt. 12.10.2.5.3 nedenfor.

12.10.2.5.2 *Vinduer, også vindu i dør*

skal være lukket, haspet eller låst. Vindusrute skal være solid festet. Utvendige glasslister skal ikke kunne fjernes med lett håndverktøy. Kravene til sikring av vinduer gjelder inntil 4 meter over terreng eller når utbygg eller gjenstander tydelig gir innklatringsmulighet.

12.10.2.5.3 *Bommer og hengelåsbeslag*

Skal være av stål og tilfredsstillende

- utvendig: tverrsnitt 60 x 10 mm eller tilsvarende styrke.
- innvendig: tverrsnitt 50 x 8 mm eller tilsvarende styrke.

Låsens og beslagets bøyle skal fylle hverandre. Beslagets bøyle skal være av stål og ha samme styrke og dimensjon som hengelåsbøylene. Beslag skal være festet slik at det tilsvarer bommens og låsens styrke.

12.10.2.5.4 *Oppbevaring av nøkler/koder*

Nøkler/koder skal oppbevares utenfor forsikringsstedet eller i FG-godkjent sikkerhetsskap forsynt med FG's merke eller ved at betrodd person (se pkt. 5.1) bærer den på seg. Skapet skal være boltet fast til gulv eller vegg i henhold til produsentens monteringsanvisning. Når skap med kodelås tas i bruk, skal koden benyttes.

12.10.2.6 Sikring av datasystemer, dataregistre og programmer

Sikrede plikter å utarbeide adgangs- og autorisasjonsregler for sine datasystemer. Sikrede plikter også å føre kontroll med at reglene blir fulgt og oppdatert.

Systemer og data skal være beskyttet på en slik måte at kun medarbeidere med rettmessig adgang har adgang, f.eks. med passord. Hvor risikoen for brudd på adgangsautorisasjonen anses å være særlig høy skal brukeridentifikasjon og passord suppleres med magnetkort, kodebrikke eller tilsvarende sikkerhetsløsning.

Passord og koder skal skiftes omgående hvis det er grunn til å anta at en ikke-autorisert person har fått kjennskap til disse.

Sikrede plikter å sørge for sikkerhetskopiering og oppbevaring av data, slik at en til enhver tid kan gjenskape data, som måtte være slettet/mistet ved en brukerfeil, en fysisk feil eller i forbindelse med uhell, hærverk eller et forsikringstilfelle, hvor de databærende medier er blitt ødelagt eller forsvunnet.

Brukere skal ha en entydig brukeridentifikasjon.

Tildelte adgangsrettigheter skal kun anvendes personlig av brukeren.

Det skal være en klar adskillelse (funksjonsadskillelse) mellom de som rekvirerer adgangsrettigheter til en bruker og de som oppretter brukerens rettigheter i systemene.

Det skal, så vidt det er teknisk mulig, på ethvert system føres en automatisk logging av alle funksjoner i relasjon til data- og adgangssikkerheten.

Loggen skal minimum inneholde:

- Login /logout tidspunkter pr. brukerid.
- Forsøk på uberettiget adgang til programmer og data.

Maskinelle logger skal ligge beskyttet, f.eks. i kryptert form utilgjengelig for den alminnelige bruker, og kun med adgangsmulighet for sikkerhetsadministratoren.

Det skal ukentlig tas sikkerhetskopi av data. Kopien skal oppbevares i en annen bygning eller i låst dataskap, uansett på en slik måte at original og sikkerhetskopi ikke kan ødelegges ved samme skadehendelse. Skapet skal tilfredsstillende krav til brannsikkerhet A120 ifølge NT FIRE 017.

Nøkler skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.

12.10.2.7 Sikring mot elektriske fenomenskader

Elektronisk styrte maskiner og apparater og elektroniske komponenter skal på nett- og signalsiden være beskyttet mot overspenning forårsaket av atmosfæriske utladninger, netstøy fra elektriske motorer, apparater o.l., samt mot variasjoner i nettspenningen.

Leverandørs/produsents brukerveiledning må følges, og den som betjener innretningen må være kvalifisert til dette.

12.10.2.8 Vann, annen væske og gass

- Materialer, varer og løsøre i kjeller må lagres minimum 10 cm over gulv. Med kjeller menes laveste etasje i bygning der hele gulvet er under bakkenivå.
- Væske- og gassførende installasjoner skal trykk- og tetthetsprøves før de tas i bruk.
- Bygningen skal være oppvarmet for å unngå frostskaide.
- Reparasjon og nyinstallasjon av VVS-arbeid skal utføres av autorisert håndverker.
- Stoppekran for vann må være stengt for den del av bygningen som ikke er i bruk. Væske- og radiatorledninger skal være tømt.

12.10.2.9 Annen skade

Sikrede skal sørge for å måke snø av tak, balkong og terrasse på forsikret kontraktsarbeid for å unngå skade.

12.10.2.10 Årsomsetning

Dersom årsomsetningen må forventes å avvike med mer enn 10 % i forsikringsperioden, eller det inngås nye kontrakter som i vesentlig grad påvirker forsikringsselskapets risiko, må dette meldes forsikringsselskapet uten ubegrunnet opphold.

12.10.3 ANSVARSBEGRENSNINGER VED ENDRING AV RISIKO

Sikringstiltak nevnt i forsikringsbeviset skal være gjennomført og holdt ved like. Hvis det har skjedd en endring som betinger høyere premie, kan selskapets ansvar bli satt forholdsmessig ned.

12.10.4 ANDRE SPEIELLE BESTEMMELSER OM NATURSKADE

- Er en brannforsikret bygning skadet i en naturulykke, og det ikke gis tillatelse til å reparere eller gjenoppbygge bygningen på skadestedet på grunn av fare for ny naturskade, skal bygningen erstattes som om den var totalskadet. For bolighus og fritidshus gjelder naturskadeforsikringsloven § 1 tredje ledd.
- Naturskadeerstatningen kan settes ned eller falle bort når skadens inntreden eller omfang helt eller delvis skyldes svak konstruksjon i forhold til de påkjenninger tingen kan ventes å bli utsatt for, dårlig vedlikehold eller tilsyn eller når den skadelidte kan lastes for at han ikke forebygget skaden eller hindret dens omfang.
- Ved avgjørelsen skal det legges vekt på den skadelidtes forutsetninger for å innse hvilke krav som må stilles, hans mulighet for utbedring av mangelen og forholdene ellers.
- Avkortning skal ikke skje hvis den skadelidte bare er lite å legge til last.
- Forsikringsselskapenes samlede ansvar ved en enkelt naturkatastrofe er begrenset til det beløp som er fastsatt av Kongen, jfr. naturskadeforsikringsloven § 3. Overstiger skaden denne grense, må sikrede bære en forholdsmessig del av skaden.

Er det tvil om:

- det foreligger naturskade
  - det er inntruffet en eller flere naturkatastrofer
  - betingelsene for nedsettelse eller nektelse av erstatning etter § 1 3. ledd er til stede
- kan sikrede eller selskapet forelegge spørsmålet for Klagenemnda for naturskadesaker. Klagenemndas vedtak kan ikke påklages.

12.11 FORSIKRINGSSUMMER

Forsikringssummen skal minst tilsvare årsomsetningen, eksklusive avgifter, for siste avsluttede regnskapsår.

Årsomsetningen omfatter:

- Fakturert omsetning for arbeid utført av forsikringstakeren inklusive verdien av ting tilført byggherren som forsikringstakeren plikter å forsikre.
- Verdien av arbeid utført i egen regi, som har medført direkte og/eller indirekte kostnader. Verdien av arbeid utført av side- og/eller underentreprenør som forsikringstakeren har plikt til å holde forsikret.

Den avtalte erstatningsgrense for enkeltentreprisene, se pkt. 12.3, gjelder uansett om forsikringssummen er oppgitt for høyt eller for lavt i henhold til reglene ovenfor. Selskapet er ikke ansvarlig for at den avtalte erstatningsgrense er tilstrekkelig, men alle skader vil erstattes fullt ut, dvs. på førsterisikobasis, inntil erstatningsgrensen.

Førsterisiko er en forsikringsform der skaden erstattes inntil den angitte forsikringssum.

12.12 SKADEOPPGJØR OG EGENANDELER

FAL § 6-1 er fraveket. I stedet gjelder bestemmelsene nedenfor.

12.12.1 FELLESREGLER

12.12.1.1 Skademelding mv.

Når skade er inntruffet, skal sikrede omgående gi selskapet melding om skaden. Samtidig skal sikrede gi de opplysninger og dokumenter som er tilgjengelige og som selskapet trenger for å vurdere sitt ansvar og utbetale erstatningen. Hvis skadens omfang eller reparasjonskostnad øker som følge av at skaden ikke meldes selskapet omgående, erstatter selskapet ikke merkostnadene.

Det gjelder spesielle regler om foreldelse, se Generelle vilkår pkt. 5. Følgende

skader skal meldes til politiet:

Brannskader, tyveriskader, skadeverk, overfall og ran.

Selskapet kan kreve at andre skader skal meldes til politiet.

Skademelding skal inneholde sikredes fødselsnummer (11 siffer) eller bedriftens organisasjonsnummer.

Selskapet har ikke plikt til å betale erstatning før nødvendige undersøkelser er avsluttet.

12.12.1.2 Alternative oppgjørsmåter

Selskapet kan avgjøre om skaden skal erstattes ved

- kontantoppgjør
- reparasjon
- gjenoppføring/gjenanskaffelse, eller
- at selskapet skaffer tilsvarende – eller i det alt vesentlige tilsvarende – ting.

Ved kontantoppgjør erstattes arbeidspenger med de timepriser selskapet kan få hos sine avtalepartnere. Dersom det ikke kan dokumenteres med faktura at arbeidspenger er betalt, erstattes disse med 75% av timetakst eks. mva. i henhold til selskapets kalkyle.

Vasking, rydding, skadebegrensning og annet ikke håndverkspreget arbeid som forsikringstaker gjør selv erstattes med kr 250 per time. Timeantallet beregnes ut fra antallet timer et firma normalt ville brukt på jobben.

Ved kontantoppgjør kan erstatningen ikke overstige det selskapet hadde måttet betale for reparasjon eller gjenoppføring/gjenanskaffelse.

Ved reparasjon eller gjenoppføring/gjenanskaffelse har selskapet rett til å bestemme hvilken reparatør eller leverandør som skal benyttes.

12.12.1.3 Eiendomsretten til skadde ting og ting som kommer til rette

Sikrede er pliktig til å beholde en skadd ting mot å få utbetalt erstatning for skaden på tingen. Selskapet har rett til å overta skadde ting.

Kommer ting til rette etter at erstatning er betalt, har den sikrede rett til å beholde tingen mot å betale erstatningen tilbake. Vil ikke den sikrede det, tilfaller tingen selskapet.

12.12.1.4 Skjønn

Fastsettelse av erstatningsgrunnlag og verdier, avgjøres ved skjønn hvis sikrede eller selskapet krever det. Bestemmelsene om skjønn i Generelle vilkår pkt. 2 legges til grunn.

12.12.1.5 Selskapets overtakelse av panterett

Er selskapet ansvarlig overfor panthaver, men ikke overfor eieren, inntreter selskapet i panthavers rett i den utstrekning selskapet betaler erstatning til panthaver.

12.12.1.6 Selskapets ansvar ovenfor panthavere, konkursbo, nye eiere o.l.

Overfor panthavere, konkursbo, leasingselskap, utleiefirma o.l. er selskapets ansvar begrenset til det laveste av følgende 2 beløp:

- Forskjellen i tingens omsetningsverdi før og etter skaden.
- Vedkommende sin økonomiske interesse i tingen på skadetidspunktet.

For panthavere betyr «tingen» i denne sammenheng pantobjektet i sin helhet. Disse

bestemmelser gjelder ikke leaset fast eiendom.

Ved konkurs gjelder bestemmelsene ovenfor uten hensyn til om konkursen ble åpnet før eller etter at skaden inntraff.

Overfor andre nye eiere, etter at skaden inntraff, enn eierens ektefelle, samboer eller livsarving, begrenses selskapets ansvar som om gjenoppføring eller gjenanskaffelse ikke finner sted, se pkt. 12.12.3.3.

12.12.2 ERSTATNINGSBEREGNING

Ved erstatningsberegningen gjøres reduksjoner med hjemmel i vilkår eller lov før fradrag av egenandel.

Merverdi-/investeringsavgift refunderes etter dokumenterte kostnader som er påløpt ved utbedring av skaden.

Det gjelder særskilte regler for panthaver, konkursbo og andre nye eiere etter at skaden inntraff enn eiers ektefelle/samboer og livsarving, se pkt. 12.12.1.6.

12.12.3 ERSTATNINGSBEREGNING – BYGNING/ANLEGG

12.12.3.1 Erstatningsgrunnlaget

Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenoppføring til samme - eller vesentlig samme - stand som umiddelbart før skaden inntraff. Kostnadene beregnes etter prisene på skadedagen. Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenoppføringsprisen før skaden, fratrukket verdien av bygningen etter skaden, regnet etter samme regler.

12.12.3.2 Fradrag

Ved erstatningsberegningen skal det gjøres fradrag for økning i omsetningsverdien, som angitt i pkt. 12.12.3.3 – 12.12.3.5.

Økning i omsetningsverdi er differansen mellom

- bygningens omsetningsverdi umiddelbart før skaden inntraff, idet det tas hensyn til avkastning, beliggenhet og andre forhold, og
- en beregnet omsetningsverdi på skadedagen for en ny eller reparert, tilsvarende bygning. For bygninger som ikke kan omsettes separat, legges i stedet bygningens bruksverdi til grunn.

12.12.3.3 Bygning/anlegg som repareres/gjenoppføres innen 5 år av eier, eiers ektefelle/samboer eller livsarving

Erstatningsgrunnlaget fastsettes etter reglene i pkt. 12.12.3.1 med følgende fradrag:

12.12.3.3.1 Til samme formål, innen landets grenser

Det gjøres fradrag for økning av omsetningsverdien som nevnt i pkt. 12.12.3.2. Fradrag gjøres for den del av verdiøkningen som overstiger 40 % av bygningens/anleggets omsetningsverdi før skaden.

Del-/komponent som står foran utskifting eller rivning, erstattes etter sin omsetningsverdi med fradrag for kostnadene ved rivning/demontering.

12.12.3.3.2 Til annet formål innen landets grenser

Det gjøres fradrag for enhver økning av omsetningsverdien som nevnt i pkt. 12.12.3.2. Erstatningen kan ikke settes høyere enn etter pkt. 12.12.3.1.

12.12.3.4 Bygning/anlegg som ikke repareres/gjenoppføres i samsvar med reglene i pkt. 12.12.3.3

Erstatningsgrunnlaget fastsettes etter reglene i pkt. 12.12.3.2, men ikke høyere enn til reduksjonen i omsetningsverdi som følge av skaden.

12.12.3.5 Bygning/anlegg som står foran rivning, og midlertidig bygning/anlegg som ikke repareres/gjenoppføres

Erstatningsgrunnlaget, se pkt. 12.12.3.1, er begrenset til verdien av bygningens brukbare materialer, tatt ned og lagt ferdig for salg/transport. Det gjøres fradrag for utgiftene ved rivning.

12.12.4 ERSTATNINGSBEREGNING - MASKINER OG LØSØRE

12.12.4.1 Erstatningsgrunnlaget

Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenanskaffelse til samme - eller vesentlig samme - stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen.

Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenanskaffelsesprisen før skaden, fratrukket verdien etter skaden, regnet etter samme regler.

12.12.4.2 Fradrag

Ved erstatningsberegningen gjøres fradrag ved økning i verdi på den skadde ting eller del/komponent av ting, ved gjenanskaffelse eller reparasjon som angitt i pkt. 12.12.3.2.

12.12.4.3 Ting som repareres/gjenskaffes innen 3 år

Erstatningsgrunnlaget fastsettes etter reglene i pkt. 12.12.4.2 Når tingens eller den skadde delens alder utgjør mer enn 40% av den totale brukstiden, beregnes maksimal erstatning til reparasjon/gjenanskaffelse etter følgende formel:

$$(G/T) \times 1,4 R = E$$

G = Gjenstående brukstid

T = Total brukstid som ny

R = Reparasjonspris/Gjenanskaffelsespris

E = Erstatning

12.12.4.4 Ting som ikke repareres/gjenskaffes innen 3 år

For ting som uansett årsak ikke er reparert eller gjenanskaffet innen 3 år etter at skaden inntraff, fastsettes erstatningsgrunnlaget etter reglene i pkt. 12.12.4.2, men begrenset til reduksjonen i omsetningsverdi som følge av skaden.

12.12.5 BEREGNING AV PRISSTIGNING OG RENTER

Prisstigning regnes fra skadedagen til reparasjon, gjenanskaffelse eller gjenoppføring har skjedd, eller normalt kunne ha skjedd.

Prisstigning erstattes i samme forhold som skaden forøvrig og er begrenset til 20 % av erstatningen for hver skadde ting etter skadedagens prisnivå.

Selskapet erstatter prisstigning bare hvis skaden er utbedret innen 5 år etter skadedagen for bygning/anlegg og innen 3 år etter skadedagen for maskiner og løsøre.

Erstatningen fastsettes og forfaller til betaling når skaden er utbedret.

I den samlede erstatning blir det gjort fradrag for opptjente renter av erstatninger.

12.12.6 EGENANDELER

Hvis skaden erstattes ved at selskapet skaffer tilsvarende - eller i det vesentlige tilsvarende - ting, plikter sikrede å innbetale egenandelen til selskapet.

Egenandelen skal fratrekkes etter eventuelle øvrige erstatningsreduksjoner som har hjemmel i vilkårene eller FAL.

Har sikrede flere forsikrede ting i selskapet som er berørt av en og samme hendelse, trekkes bare en egenandel - den høyeste.

I erstatningsoppgjøret for hver sikret fratrekkes følgende egenandeler, hvis ikke andre egenandeler framgår av forsikringsbeviset eller av særvilkår:

12.12.6.1 Generell egenandel

Kr 10 000 dersom ikke annet er avtalt.

12.12.6.2 Naturskade

Ved naturskade etter Lov om naturskadeforsikring, gjelder den egenandel som til enhver tid er fastsatt av departementet - for tiden kr 8 000.